

1. Departementets bemerkninger

1.1 Innledning og bakgrunn

Nedre Otta DA under stiftelse eies med 50 % hver av Opplandskraft DA og AS Eidefoss. A/S Eidefoss er eid av kommunene Lesja, Dovre, Sel, Vågå og Lom, hver med 20 % andel. Opplandskraft DA er eid av E-CO Energi AS, Eidsiva Vannkraft AS, Lågen og Øvre Glomma Kraftproduksjon AS og Oppland Energi AS, hver med 25 % andel.

I søknaden ble det fremmet to alternativer for utbygging av Nedre Otta kraftverk; alternativ Åsåren og alternativ Pillarguri. Kraftproduksjonen for alternativ Åsåren er beregnet til 304 GWh. Da eksisterende inntaksdam i Eidefossen skal benyttes, vil dagens produksjon i Eidefossen kraftverk bli redusert fra 85 GWh til 32 GWh. Reell ny produksjon som følge av Nedre Otta kraftverk vil derfor bli om lag 250 GWh. Alternativ Pillarguri (om lag 300 GWh) ble trukket fra videre saksbehandling av søker etter høring av søknaden.

Vassdraget er preget av kraftutbygging. Det er i dag 7 større kraftverk oppstrøms inntaket til Eidefossen. Tiltaket etter Åsårenalternativet vil berøre Ottaelva fra Eidefossen og ned til Meiskår. Vannføringen som skal benyttes er regulert i fire reguleringsmagasiner, og kraftverket vil benytte inntaksdammen for Eidefossen kraftverk uten ytterligere reguleringer. Det er infrastruktur og bebyggelse langs vassdraget, men det sammenhengende vassdragsmiljøet i Otta/Lågensystemet har i seg selv stor verdi.

Nedre Otta kraftverk vil få tilknytning til hovednettet i Vågåmo, som nettmessig er innenfor det definerte underskuddsområdet i Midt-Norge. Det planlegges å føre kraften fra kraftverket i en ny 132 kV ledning til 132 kV-ledningen Rosten-Vågåmo. Nettløsningen innebærer en parallellføring av eksisterende 66 kV og den nye 132 kV kraftledningen fra Tolstadåsen til Vågåruste, som er konsesjonsgitt trasé for kraftledningen fra Rosten kraftverk. Dersom det gis konsesjon til Nedre Otta kraftverk, kan om lag 18,5 km av den eksisterende 66 kV-ledningen rives. For fremdeles å sikre forsyningen mellom Otta og Vågåmo, må det etableres en 132/66 kV transformator i kraftverket og det må bygges en 66 kV-ledning mellom kraftverket og den eksisterende 66 kV-ledningen på Tolstadåsen. Se mer om vurdering av nettilknytningen i punkt 3.7 nedenfor.

1.2 Kort om tiltaket og dets virkninger

Kraftverket skal benytte eksisterende inntaksdam til Eidefossen kraftverk. Det blir ingen endret regulering eller påbygging av denne dammen.

Tunnelføring og kraftstasjon er planlagt på nordsiden av Ottaelva med utløp i Ottaelva ved Meiskår. Tunnelmasser utgjør om lag 1,7 millioner m³. I løpet av utredningsfasen har to deponiområder pekt seg ut som utbyggers prioriterte søknadsalternativ. Disse to deponiområdene har vist seg å ha plass til all masse, og kan tilpasses landskapet på

en god måte. De planlagte deponiområdene ligger i umiddelbar nærhet til tunnelpåhugget ved kraftstasjonen og dette gir kort transport og få trafikale utfordringer.

Kraftstasjon og vannveier skal bygges i fjell og de synlige inngrepene av tiltaket vil i størst grad knyttes til redusert vannføring på utbyggingsstrekningen, som er om lag 10 km.

1.3 NVEs innstilling

NVE har lagt særlig vekt på at bygging av kraftverket vil kunne gi et betydelig bidrag til å innfri Norges forpliktelser til produksjon av ny fornybar energi. NVE legger vekt på at prosjektet planlegges i et allerede berørt vassdrag med benyttelse av eksisterende dam og en bedre utnyttelse av ovenforliggende reguleringsmagsiner. NVE finner virkningene for fisk og andre vannlevende organismer for å være akseptable, og anbefaler at det gis tillatelse til utbyggingen. Med de avbøtende tiltak og minstevannføring som foreslått av NVE vil utbyggingen samlet gi en årlig produksjon i underkant av 300 GWh. Dagens produksjon i Eidefossen kraftverk vil bli redusert fra 85 GWh til 32 GWh, slik at det blir en netto produksjonsøkning ved utbygging av Nedre Otta kraftverk på om lag 250 GWh.

1.4 Innkomne merknader til NVEs innstilling og andre innspill til departementets saksbehandling

I Sel kommunes vedtak av 15.9.14 heter det bl.a.:

” Vurdering

Etter at kommunestyret hadde konsesjonssøknaden på høring er det som kjent inngått en utbyggingsavtale med utbygger som sikrer vertskommunene Sel og Vågå varige verdier av en utbygging. Kravet om næringsfond er ikke imøtekommet, dette er ikke særlig overraskende da praksis har vist at det er svært vanskelig å oppnå næringsfond fra denne type kraftutbygginger.

Endringer i vannslipp, og ekstra vannslipp til elvesportsaktiviteter, er positive endringer som imøtekommer kommunestyrets vilkår pkt. 2 slik dette er referert i saken.

Når det gjelder vilkåret om krav til ett av deponiområdene er ikke dette særskilt kommentert av NVE, her forutsetter rådmannen at utbyggingsavtalen pkt. 5.2 vedr. overskuddsmasse legges til grunn. Avtalen lyder:

«Sel kommune gis rett til vederlagsfri bruk av overskuddsmasser etter nærmere avtale mellom partene og etter nødvendig godkjenning av Norges vassdrags- og energidirektorat»

Rådmannen forutsetter at det gjennom behandling av detaljplaner gis de nødvendige godkjenninger til bruk av overskuddsmasse fra ett av deponiene.

Forslag til nettilknytning er i tråd med søknaden og NVE har i sin samlede vurdering lagt til grunn den konsesjonsgitte traseen for en 132 kV-ledning Rosten – Vågåmo ved vurderingen av tilknytning av Nedre Otta kraftverk. (alt. 2 over Tordkampen) Dette er i tråd med Sel kommunens ønske om trase fra Rosten kraftverk.

Rådmannens forslag til vedtak:

Sel formannskap har ingen vesentlige merknader til NVE's innstilling og forslag til vilkår for konsesjonssøknaden fra AS Eidefoss og Opplandskraft DA.

Behandling i Formannskapet - 01.09.2014:

Rådmannens forslag til innstilling ble enstemmig vedtatt.

Formannskapets innstilling - 01.09.2014:

Sel formannskap har ingen vesentlige merknader til NVE's innstilling og forslag til vilkår for konsesjonssøknaden fra AS Eidefoss og Opplandskraft DA."

Eidsiva Vannkraft har på vegne av søker i e-post datert 3.12.14 bemerket følgende;

"Forholdet til installert turbin-effekt i kraftverket.

Installert effekt er den samlede turbininstallasjonen i kraftverket. Flere steder angis denne å være 74,5 MW. 74,5 MW er den maksimale effekt man oppnår ved slukeevne 180 m³/s. Riktig verdi for samlet installert turbineffekt er 84,5 MW. Tallene fremkommer også i tabellen i NVE sin innstilling på side 6. Dette forholdet dukker opp flere steder i NVE sin innstilling, blant annet i tabell på side 138-139-140.

Forholdet til antall aggregater/type aggregater

Det er i konsesjonssøknaden beskrevet et kraftverk som har en francis og en kaplanturbin. Det er videre lagt opp til at antall aggregater og type aggregat må optimaliseres i prosjekteringsfasen. Resultatet fra en optimalisering kan være at kraftstasjonen kan nytte vannføring fra 0 -180 m³/s. I konsesjonssøknaden er det beskrevet en minste driftsvannføring på 16 m³/s. Dette tallet kommer fra minste driftsvannføring denne francisturbinen kan ha, og ikke ment som en absolutt størrelse. I tabell side 138-139-140 oppsummerer NVE sin innstilling. Utbygger hadde helst sett at det i kolonnen for minste driftsvannføring fremkom et handlingsrom, eller at det ble gjort enkelt og brukt begrepet 0 -180 m³/s.

Eksempel på hvorfor dette kan være rart.

På våren (typisk slutten av mars og april) vil vannføringen i Otta-elva være lav og i påvente av vårflommen. Minstevannføring er 10 m³/s. Skulle vannføringen i elva gå under 26 m³/s, måtte kraftverket stoppes.

Forhold til prøvereglement

NVE anbefaler ikke at det skal fastsettes prøvereglement. Utbygger mener det er klokt at det finnes muligheter, relativt raskt, for å justere manøvreringsreglementet dersom det viser seg at reglementets praktisering ikke er i tråd med intensjonene. Dette til beste for miljø, samfunn og økonomi, og ikke vente i 30 år til vilkårene er oppe til revisjon."

Departementet fikk 10.11.2015 oversendt til orientering kopi av vedtak fra Landsmøtet i Naturvernforbundet 6. – 8. november. Vedtaket lyder:

"Vern Nedre Otta

Selskapene AS Eidefoss og Opplandskraft DA søkte i 2012 om å få bygge ut Nedre Otta til et kraftverk med årlig produksjon på om lag 300 GWh. Etter vel to års saksbehandling ble søknaden tilrådd av Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) i juni 2014. Den ligger nå til endelig avgjørelse hos Olje- og energidepartementet. Naturvernforbundet er sterkt uenig i tilrådingen fra NVE og har bedt om at saken tas opp til behandling i Stortinget. Dette spørsmålet er ennå ikke avklart.

Nedre Otta er en særdeles viktig del av et stort elvesystem som utgjøres av Gudbrandsdalslågen med sideelver. Nord for Harpefoss framstår et fremdeles som noenlunde intakt. Verdien av å bevare et slikt system på Østlandet illustreres blant annet ved at Fylkesmannen i Oppland tidligere har innstilt på fredning av dette elvesystemet, inklusive Rosten. Hele systemet, og Nedre Otta, har store verneverdier, viktige naturtyper, nasjonalt truede rødlistearter, viktige rasteplasser for våtmarkstrekkfugl, hekkeplasser for rovfugl, overvintringsplasser for fossefall, blant annet. Systemet er også viktig for ferskvannsbiologi og fisk, i form av stor tetthet av gyteplasser, gunstige strømningsforhold og gode oppvekstområder for rikholdige forekomster av fiskeartene ørret og harr. Også her vil en utbygging svekke systemet i betydelig grad.

Nedre Otta har også stor opplevelsesverdi for nåværende og kommende generasjoner. Elva har et uutnyttet potensial som fiskeelv, og det er bygd opp en betydelig virksomhet omkring opplevelsestilbud som rafting og elvepadling. Uten Nedre Otta som introduksjonselev for vannaktivitetene vil også grunnlaget for elvesportaktivitetene i Sjøa falle bort, i betydelig grad.

Landsmøtet i Naturvernforbundet tilrår sterkt at NVEs tilrådning ikke følges, og at Nedre Otta med sine kvaliteter bevares for framtidige generasjoner."

Departementet fikk 16.11.2015 oversendt til orientering et notat Naturvernforbundet hadde delt ut på et møte med energi- og miljøkomiteen i Stortinget 10.11.15.

1.5 Kunnskapsgrunnlaget

I samsvar med naturmangfoldloven § 8 første ledd bygger departementet på følgende kunnskapsgrunnlag:

- Søknad av 8.13.2012 fra A/S Eidefoss og Opplandskraft DA om bygging av Nedre Otta kraftverk og tilhørende nettilknytning.
- Konsekvensutredning med følgende fagrapporter;
 - o Erosjon og sedimenttransport
 - o Fisk og bunndyr
 - o Forurensning og vannkvalitet
 - o Kulturminner og -miljø
 - o Hydrologi
 - o Landskap
 - o Massedeponi
 - o Naturressurser
 - o Samfunn
 - o Vannlinjeberegninger
 - o Vanntemperatur, is og lokalklima
 - o Biologisk mangfold
 - o Friluftsliv og reiseliv
- Norsk Rødliste 2015.
- Norsk rødliste for naturtyper 2011.
- NVEs innstilling av juni 2014 med høringsuttalelser til søknadene.
- Høringsuttalelser og merknader til NVEs innstillinger.
- Departementets befaring av området og møte i september 2014.
- Innsigelsesmøte med Fylkesmannen i juli 2015

På bakgrunn av NVEs befaring og innkomne merknader til søknaden, ble søker bedt om en tilleggsutredning på temaet "Elvesportaktivitet i Ottaelva". Resultatet fra utredningen er presentert i NINA Rapport 949. Utredningen har i større grad enn i KU, beskrevet elvas betydning for slik aktivitet og eventuelle konsekvenser av tiltaket. Utredningen gir en oversikt over aktuelle avbøtende tiltak, eksempelvis hvor mye vann som må til i elva for at aktiviteten skal kunne opprettholdes på et tilfredsstillende nivå og eventuelt til hvilke tider av året, sammen med forslag til hvordan disse kan kombineres med kraftutbygging. Utredningen ser også på hvor store ringvirkninger raftingvirksomheten og fritidspadlingen i Ottaelva gir innenfor tema som reiseliv, handel, service, transport m.m. Departementet har i denne sammenheng også merket seg opplysningene fra raftingselskapet GoRafting i e-post datert 23.11.15, hvor det opplyses at det har vært stor økning i raftingvirksomheten og omsetningen knyttet til turistenes deltakelse i elsesportaktiviteter etter NINA-rapporten ble utredet, jf. også opplysningene i Naturvernforbundets notat til Energi- og miljøkomiteen som ble oversendt departementet 16.11.2015.

I e-post mottatt 30.11.15 oversendte Forum for natur og friluftsliv Oppland (FNF) følgende informasjon i forbindelse med konsesjonsbehandlingen:

"Saksopplysningene det gjelder er vurdering av sumvirkninger av kraftutbygging i Nedre Otta- og Gudbrandsdalslågen sett i sammenheng med nye påvirkningen fra nye flomforebyggingstiltak i vassdraget. Vi vil vise til nedenforstående svar på henvendelse om temaet fra Jon Museth, Forskningssjef NINA Lillehammer – prosjektleder for utredning av konsekvenser for fisk og bunndyr i forbindelse med utredningene av Nedre Otta-, Rosten-, og Kåja kraftverk.

Vi mener dette bør ha betydning for konsesjonsbehandlingen både når det gjelder behovet for ny utredning av helhetlige sumvirkningskonsekvenser og når det gjelder vurderingen av de negative virkningene av en utbygging.

Vi vil spesielt vise til Museths uttalelser – "...det er riktig som FNF påpeker at det ikke er gjort en helhetlig og samlet vurdering av sumvirkninger av de planlagte inngrepene, "Det bemerkes også at vurderingene er gjort under forutsetning av at Nedre Otta vil være den eneste kraftutbyggingen i influensområdet, og at de samlede negative konsekvensene for fiskebestandene i utredningsområdet følgelig vil bli større dersom de øvrige utbyggingene som er under vurdering oppstrøms og nedstrøms blir gjennomført" og "Det er liten tvil om at naturverdiene i Gudbrandsdalslågen med sideelver er under kraftig press".

Kravet til kunnskapsgrunnlaget etter naturmangfoldloven § 8 skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet. Departementet finner at tiltaket er godt nok opplyst ved gjennomførte utredninger og høringer. Departementet kan ikke se at FNF kommer med ny informasjon utover det som fremgår av konsekvensutredningene og som NVE allerede har vurdert og vektlagt i innstillingen. Departementet viser til at NVE har gjort en grundig vurdering av sumvirkninger/samlet belastning. Dette er et tema med manglende metodikk og hvor det er vanskelig å få den fulle oversikt. Departementet finner at samlet belastning for hovedvassdraget er grundig utredet, og med KU for både Rosten, Nedre Otta og Kåja kraftverker, er denne problemstilling bedre utredet enn i mange andre saker.

Departementet innehar den kunnskap som kreves om arters bestandsituasjon, utbredelse av naturtyper og den økologiske tilstand i området som kan kreves for et tiltak som det omsøkte. Dersom det er usikkerhet om hvilken effekt påvirkningen av utbyggingen vil ha eller i tilfelle hvor det kan det være tvil om konsekvensene for miljøet, er føre-var-prinsippet en retningslinje for myndighetenes håndtering, og inngår i departementets vurdering av tiltakets virkninger. Virkningene av tiltaket for miljøet er beskrevet på tilstrekkelig vis.

1.6 Departementets vurdering av kraftverksutbyggingen

3.6.1 Virkninger for lokalklima og nærmiljø

Store deler av nedbørfeltet er uregulert og det er stor variasjon i vannføring fra dag til dag og mellom år i vassdraget. De høyeste vannføringer er i juni-juli, men eksisterende reguleringer i Ottavassdraget bidrar til at vannføringen om vinteren er høyere enn naturlig som følge av magasinene oppstrøms. Det omsøkte kraftverket vil medføre redusert vannføring og vannstand i Ottaelva mellom eksisterende dam i Eidefossen og til Grindhølen - en strekning på om lag 10 km. Vassdraget har i dag stor sarrproduksjon i kalde perioder med isdemninger og gjentatte isganger som medfører tilstopping av elveløp og følgende oversvømmelser i Otta sentrum. I følge fagrapporten vil redusert vannføring om vinteren kunne bidra til mer stabilt isdekke og dermed mindre is- og sarrproduksjon på utbyggingsstrekningen, slik at det forventes mindre og sjeldnere isganger enn i dag. Gjennom detaljplanleggingen vil man søke å finne løsninger som i størst mulig grad avbøter isproblematikken. En utbygging forventes ellers ikke å medføre noen vesentlig endring av dagens situasjon når det gjelder vanntemperatur og lokalklima. En utbygging av Nedre Otta kraftverk vil ikke påvirke flommene i vassdraget i vesentlig grad.

En utbygging vil i følge fagrapporten medføre mindre erosjon, mindre sedimenttilførsel og mindre sedimenttransport på utbyggningsstrekningen. Elvekanter og banker/øyer kan dermed bli mer stabile. Det vil imidlertid bli mer sedimentasjon av finmateriale, som kan medføre begroing både langs elveløpet og grunne områder med rolige strømningsforhold. Nedstrøms kraftverksutløpet vil det kunne oppstå noe mer erosjon. I medhold av standardvilkårene kan det i så fall pålegges nødvendige tiltak. Konsekvenser av erosjon og sedimenttransport anses å ha liten betydning for konsesjonsspørsmålet.

3.6.2 Virkninger for landskap, kulturminner og kulturmiljø

Det ligger ingen verneområder innenfor prosjektområdet for Nedre Otta kraftverk. Landskapsregionen har dalformer som veksler mellom åpne U-daler og trange V-daler og Ottaelva er et viktig visuelt og fysisk landskapselement. Selve Ottadalen veksler mellom natur- og kulturlandskap og bebyggelse. Godt bevarte gårdsbebyggelser og sætrer gir området et særpreg som gir betydelige opplevelseskvaliteter, men verdien er noe redusert på grunn av ulike tekniske inngrep og installasjoner (veger, masseuttak). Ottaelva er stedvis godt synlig fra veiene, men elva er i lange partier også skjult. Elva er mest synlig på det midtre partiet fra Rustmo til Brulykkja. I dette området ligger også de gårdene som har størst kulturhistorisk verdi.

Sommervannføringen vil være av avgjørende betydning når det gjelder landskapsmessige hensyn. Det er foreslått en minstevannføring på 30 m³/s og i følge KU vil dette visuelt sett, gi et naturlig inntrykk for de fleste. Om sommeren vil det også ofte gå overløp over dammen og gi mer vann enn minstevannføringen. I likhet med NVE, finner departementet spørsmålet om tilstrekkelig vannføring svært relevant for konsesjonsvurderingen, se nærmere om dette nedenfor.

Søker har foreslått flere alternativer for deponier. For Åsåren-alternativet er det to deponier på hver sin side av riksveien ved Slettmo som er aktuelle. NVE finner at de planlagte deponiene vil ha begrensede landskapsvirkninger, og at de i stor grad kan tilpasses omgivelsene gjennom god planlegging og miljøtilpasninger.

Søker har opplyst at mye av massen vil bli etterspurt til pågående og planlagte vegprosjekter i området, slik at tippene trolig blir mindre enn skissert i søknaden. Prosjektområdet ligger i et område med eksisterende veinett, og det vil kun være behov for korte veier inn til de planlagte tiltak og deponier. Portalen inn til adkomsttunnelen for kraftstasjonen blir også lite synlig. Departementet er enig med NVE i at estetiske/landskapsmessige virkninger av deponiene, portalen og de planlagte veiene ikke kan ha større betydning for konsesjonsspørsmålet.

Landskapet i Ottadalen er preget av aktivt jordbruk gjennom flere hundre år og sammen med de velholdte gårder og gårdstun, skaper dette et eget kulturmiljø. De automatisk fredete kulturminnene som er registrert i området, vil i liten grad bli berørt av tiltaket. En utbygging som omsøkt vil i følge KU gi små negative konsekvenser for kulturminner og kulturmiljø. Ny kraftledning fra Åsåren til Tjorsætrene vil imidlertid kunne få større konsekvens for det godt bevarte sætermiljøet og de påviste kulturminnene ved Tjorsætrene, men grad av konsekvens vil være avhengig av de ulike trasealternativene. Det vises til departementets vurdering av virkninger av nettilknytningen nedenfor.

3.6.3 Virkninger for naturmangfold

Fisk og ferskvannsbiologi

Totalt sett har utbyggingsstrekningen stor verdi for fisk, men det er strekningen i Lågen, fra samløpet med Otta og ned til samløpet med Sjoa, som har de mest produktive gyte- og oppvekstområdene. Denne strekningen vil ikke bli berørt med utbygging av Åsåren-alternativet.

Bestandene av harr og ørret er svært store og har stor verdi knyttet til både økologisk betydning og betydning for rekreasjonsfiske og reiseliv. På den omsøkte utbyggingsstrekningen er det funnet høy tetthet av gyte- og overvintringsområder for både harr og ørret. Det ble også funnet relativt høye tettheter av årsyngel av ørret. Med avbøtende tiltak og et vannføringsregime som sikrer fortsatt oppvandring av fisk, er konsekvensene for fisk og ferskvannsbiologi vurdert som "liten til middels negativ". Flere høringsinstanser har påpekt viktigheten av en tilstrekkelig minstevannsføring med periodevis opp- og nedtrapping mellom sesongene av hensyn til gyteperioder for fisk. Det vises også til betydningen av å opprettholde fiskens vandring forbi tunnelutløpet og et behov for slipp av lokkeflommer. Fylkesmannen i Oppland mener det må etableres en omløpsventil for å sikre jevn vannføring nedstrøms kraftverket ved driftsavbrudd. NVE støtter dette forslaget.

Etter høring av søknaden har søker foreslått å justere minstevannføringen i tråd med fagutreders anbefaling. Søker er også positiv til å flytte kraftverksutløpet til rett oppstrøms Grindhølen der strømmen er striere, dersom dette gir en bedre løsning for

fisk. Når det gjelder lokkevannslipp, foreslår søker at utprøving av lokkeflommer må foregå innenfor det samlede vannvolumet for minstevannføringen, men at denne da brukes mer dynamisk. I tråd med fagutreders anbefaling, foreslår søkeren en prøveperiode på seks år for det samlede vannføringsregimet.

Lågen og Ottaelva oppstrøms Harpefossen består i dag av en 70 km lang sammenhengende elv uten menneskeskapte vandringshindre. Dette beskrives som en av de viktigste miljøkvalitetene til vassdraget.

Det var planer om tre større kraftverk i Otta/Lågensystemet – *Nedre Otta kraftverk*, *Rosten kraftverk* i Sel som ble gitt konsesjon i januar 2014, og det sist omsøkte *Kåja kraftverk* ved Vinstra. Det er gjennomført grundige konsekvensutredninger på fisk for alle kraftverkene. I henhold til en forutsetning nedsatt i KU for Kåja kraftverk, er det vurdert en samlet belastning av de tre kraftverkene. Dersom alle tre prosjektene realiseres, er de samlede konsekvensene for fisk vurdert til ”stor negativ”. Sumvirkningene er særlig knyttet til tap av livshistorevariasjon (et bevaringsbiologisk kriterie) og ikke spesielt til redusert produksjon. NVE mener de samlede konsekvensene vil avhenge av hvilke av prosjektene som faktisk blir realisert og hvilke miljøtilpasninger de enkelte kraftverkene får. Eidsiva Vannkraft og Gudbrandsdal Energi vedtok imidlertid i desember 2014 at planene for utbyggingen av Kåja kraftverk skrinlegges slik at søknaden er trukket tilbake. Skrinlegging av dette prosjektet får betydning for konsesjonsspørsmålet for Nedre Otta. Når det gjelder Nedre Otta kraftverk, skal eksisterende dam ved Eidefossen benyttes. Dette fossepartiet antas å ha vært et naturlig vandringshinder og Nedre Otta vil således ikke medføre noe nytt fysisk stengsel i vassdraget.

I likhet med NVE bemerker departementet at det er av avgjørende betydning at det etableres løsninger som sikrer oppvandring og nedvandring av harr og ørret. Med et minstevannføringsregime som nå foreslått av søker, samt plassering og utforming av tunnelutløp, mener NVE konsekvensene for fisk vil bli akseptable. Når det gjelder flytting av utløpet til oppstrøms Grindhølen, er søker positiv til det og viser til at det er et tiltak som også kan være fordelaktig for fisk. NVE har i tabell om føringer og krav i innstillingen, lagt til grunn at det ved plassering og utforming av utløpet skal legges stor vekt på å sikre fortsatt opp-/og nedvandring av fisk og at utløpet skal være dykket. Det har ikke fremkommet merknader til NVEs innstilling på dette punkt. Departementet slutter seg derfor til NVEs vurdering.

Bunndyrfaunaen er preget av stor variasjon og godt biologisk mangfold uten påviste rødlistearter. Med avbøtende tiltak som en god minstevannføring og dermed tilstrekkelig vanndekket areal, vil de negative konsekvensene for bunndyr slik departementet ser det, bli begrenset.

Flora og vegetasjon

Utbyggingsområdet ligger i et av de mest kontinentale dalførene i Sør-Norge og dette gir grunnlag for en spesiell flora og vegetasjon, fugl, annet vilt og artsforekomster.

Vassdraget er preget av store vannføringsvariasjoner og aktiv massetransport, og langs elva har det dannet seg lokale flommarksmiljøer og elveører (våtmark). For Åsårenalternativet er de største verdiene knyttet til elveørene ved Flåtøya og Veggemsøyene. På Veggemsøyene er naturtypen stor elveør registrert, men elveørkrattene her er forholdsvis dårlig utviklet, slik at det ikke er grunnlag for å sette høyere verdi enn "lokalt viktig (C)". Ved Flåtøya – beliggende i Otta nedenfor Vemmesflåten, er også stor elveør registrert. Klåved (NT) vokser på sand og grus med elver med sterkt varierende vannstand. Denne vegetasjonen er avhengig av store flommer for at ikke andre treslag skal etablere seg og dominere. Vannkraftutbygging, flomregulering og andre inngrep som innebærer endret vannføring på disse elveørene, har i sterk grad redusert klåvedens habitat. Flåtøya domineres i dag av klåved og her ligger det største klåvedkrattet som er registrert i Ottaelva. Naturtypen på Flåtøya har derfor fått verdivurdering "viktig (B)". Alle lokalitetene som berøres i Ottaelva, har i KU fått "middels verdi". NVE bemerker at det vil forekomme større flommer i vassdraget også etter en eventuell kraftutbygging, men det er usikkert i hvilken grad disse vil være store nok til å ivareta flommarkvegetasjonen. Det er derfor en mulighet for at disse lokalitetene kan bli redusert i omfang og utbredelse. Dersom konsesjon gis, bør flommarkvegetasjonen overvåkes og eventuelle avbøtende tiltak iverksettes dersom det blir nødvendig. Både i Ottaelva og i Lågen vil det for øvrig være flere elveører med klåvedkratt som ikke berøres ved utbygging etter Åsårenalternativet slik som Einangsøyene/ Selsjordøyene, som er ett av de 3-4 største og mest intakte flommarkssystemene som finnes igjen i Gudbrandsdalen der flere av naturtypene knyttet til disse er vurdert som nasjonalt truet.

Fugl og pattedyr

Langs Ottaelva er strandsnipe og laksand de vanligste hekkende vannfuglene. Vintererle er også sett jevnlig i dette området de seneste år. Områdets funksjon som hekkeområde for våtmarksfugl begrenses av liten myrandel, få innsjøer og de kraftige flommene i vassdraget som setter alt under vann.

Ottaelva – helt fra Lalmsvatnet og ned til samløpet med Lågen, er et av de viktigste overvintringssteder for fossekall i Oppland. På det meste er nærmere 100 individ sett på denne strekningen, men normalt ligger antallet på 30-50. Lokaliteten er gitt "svært stor verdi (A)", men konsekvensene av den omsøkte utbyggingen er vurdert til "liten negativ". Fossekallen er avhengig av isfrie strekninger for å finne næring, og nivået på minstevannføringen om vinteren vil være avgjørende for om fossekallen kan bruke området eller ikke. I følge fagrapporten er det imidlertid strekningen Myrom-Otta som er det viktigste området for fossekall i Ottaelva, og denne strekningen ligger nedstrøms omsøkte kraftverksutløp. Utløpet av større kraftverk viser seg ofte å være gunstige som overvintringsområder for fossekall fordi det blir strekninger her som sjelden eller aldri blir islagt. Dette er trolig årsaken til den lave konsekvensgraden i fagrapporten.

Anleggstiden vil kunne medføre en del forstyrrelser på det alminnelige dyrelivet i området, men det antas ikke at driftsfasen vil gi særlige ulemper og heller ikke at tiltaket vil gi noen varige skader for dyrene som ferdes her.

Departementet mener at de negative konsekvensene for fisk, flora, fugl og pattedyr i stor grad kan avbøtes med tiltak, og finner ikke konsekvensene for naturmangfold avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

3.6.4 Virkninger for friluftsliv og reiseliv

Det er flere typer friluftaktiviteter i området som turgåing, jakt og fritidsfiske. Departementet legger til grunn at turområdene vil bli lite påvirket av en utbygging. Det samme gjelder for jakt. Dessuten er det strekninger nedstrøms utløpet fra planlagt kraftstasjon som benyttes mest til sportsfiske. Det er elvesportaktiviteter – padling og rafting, som vil bli mest negativt påvirket av omsøkte utbygging. Andre friluftaktiviteter vil bli berørt i mindre grad slik departementet ser det. Den omsøkte utbyggingsstrekningen er i dag benyttet til slike elvesportsaktiviteter fra mai til ut september måned. Selv om Sjoa elv er hovedattraksjonen for padling og rafting, er bruken av Ottaelva en nødvendig forutsetning for den kommersielle driften når vannføringen i Sjoa er for høy, og for familierafting fordi den er mindre krevende enn Sjoa. Familierafting er spesielt viktig for det kommersielle reiselivet fordi slik aktivitet også etterspør overnatting og bespisning. Otta elv er også godt egnet som lokalitet for opplæring av instruktører innen elvesportene. Området kan representere et økende potensiale for denne type aktivitet, selv om Sjoa i dag utgjør hovedgeskjeften.

Foreslått minstevannføring om sommeren er 30 m³/s. Av en tilleggsutredning utarbeidet etter høringen fremgår at vannføringer på minimum 150 m³/s er nedre grense for å få et trygt og tilfredsstillende produkt å selge og at vannstanden bør ligge på 180-200 m³/s for å kunne selges som et fullverdig raftingprodukt.

Å slippe en vannføring på utbyggingsstrekningen av en slik størrelse som raftingselskapene ønsker, vil medføre et produksjonstap for utbygger beregnet til om lag 47 GWh/år. Søker foreslår i stedet å slippe ekstra vann noen dager i den mest aktive sommerperioden.

NVE mener det bør være mulig å finne løsninger som både ivaretar elvesportinteressene til en viss grad, samtidig som kraftproduksjonsplanene kan realiseres. Døgnregulert vannslipp kan etter NVEs syn være en god løsning innenfor akseptable kostnadsrammer.

Raftingselskapene har gitt uttrykk for at et slikt vannslippingsregime som foreslått av NVE vil innebære en vesentlig svekkelse av tilbudene og tilsvarende sviktende omsetning. Den attraktive lokaliteten i Otta elv vil i noen grad bli ødelagt som følge av den planlagte utbyggingen, da berørt strekning i størstedelen av sesongen ikke vil kunne benyttes til formålet. Raftingselskapene vil måtte nedbemanne både blant instruktører og annet personale, fordi forutsigbarheten vil svekkes og kanselleringer vil bli mer utbredt. Rafting er den viktigste fritidsaktiviteten disse selskapene tilbyr.

Det ble som del av tilleggsutredningen for elvesport gjennomført rafting på ulike vannføringer. Ved vannføring rundt 70 m³/s påpekes at elva er grei å forsere med unntak av stryket ved Åsårjuvet. Rafting ved denne vannføringen er imidlertid ingen spennende opplevelse. Den høyeste vannføringen som ble testet ut var 111 m³/sek. Ved denne vannføringen kunne turen gjennomføres på en brukbar måte, men likevel vil det kunne være fare for sammenstøt med steiner i bunnen. Det vil derfor ikke være tilrådelig for rafting med barn og unge med en slik vannføring.

Departementet mener at en løsning med døgnregulert vannslipp der minstevannføringen økes et par dager i uken vil være den beste måten å ivareta både elvesporten og kraftutbyggingsinteressene. Det vil ta tid å få vannføringen opp og ned, og det vil derfor også være mulig å benytte elva til elvesportaktiviteter utover den fastsatte tidsrammen når vannføringen ligger nært oppunder ønsket nivå. Departementet bemerker at det vil være naturlig stor vannføring fra juni til august. Det bemerkes at når vannføringen i Sjøa er for høy til rafting, vil vannføringen i Otta trolig kunne benyttes. Det kan på sikt bli innført et pålegg om lokkevannslipp av hensyn til fiskevandring. Dersom det blir slipp av lokkeflommer bør disse samkjøres med elvesportaktørene slik at de varsles om vannslippet i forkant. Se nærmere om forslag til konkret vannslipp for elvesport i departementets merknader til manøvreringsreglementet nedenfor.

Søker mener også at fordi elvestrekningen fra Åsåren og ned til Otta sentrum vil være intakt vil denne strekningen kunne ha sin funksjon for familieturer, nybegynnere, opplæring m.m., selv om det er den øvre delen fra Eidefossen som er den vakreste og mest spennende. Raftingselskapene mener imidlertid den nederste strekningen av Otta elv må anses mer som en transportetappe og ikke noe salgbart produkt. Departementet merker seg at det er ulike oppfatninger av muligheten for reell bruk/nytte av denne strekningen. Etter departementets vurdering vil bruk eller eventuelt ikke-bruk av denne strekningen ha liten betydning for elvesportselskapenes samlede næringsutøving.

Det er foreslått en rekke tiltak som kan være med på å gjøre forholdene for elvesportaktivitet bedre etter en utbygging, jf. også fagrapporten. Det kan gjøres justeringer i elveløpet ved å fjerne farlige steiner eller gjøre enkelte partier mer spennende ved lave vannføringer. Start- og ilandstigningsområder kan også utbedres, og det kan bygges rasteplass for raftinggruppene. Departementet forutsetter at slike tiltak utføres dersom det gis konsesjon til utbyggingen.

Departementet mener de foreslåtte avbøtende tiltak for å redusere de negative konsekvensene av redusert vannføring imøtekommer elvesportsinteressene i betydelig grad. Departementet finner at utøvelse av elvepadling og rafting derfor ikke kan være avgjørende for konsesjonsspørsmålet for det omsøkte vannkraftprosjektet. Andre friluftaktiviteter vil bli berørt i mindre grad av utbyggingen.

3.6.5 Virkninger for naturressurser

Jord og skogbruk er en viktig næringsvei i de berørte kommunene. Eventuelle konsekvenser for disse primærnæringene er vesentlig knyttet til arealbeslag – i dette tilfellet deponiområdene. Ved Åsårenalternativet er det begrensede skogsarealer og ingen dyrket jord- eller skogbruksmark som blir beslaglagt av deponier. Fylkesmannen har bedt om at detaljplan skal forelegges fylkesmannen som regional landbruksmyndighet for godkjenning dersom konsesjon gis. Det er NVE som godkjenner detaljplanene, men fylkesmannen vil - på lik linje som kommunene bli involvert bl. a. gjennom den høring av planutkastet som skal foretas.

Avløpstunnelen fra kraftstasjonen går gjennom området der bedriften Otta-Malm A/S har utvinningsrett etter mineralloven. NVE legger til grunn at forekomsten ikke er drivverdig, og at det ikke er noen konkrete planer pr i dag om å sette i gang undersøkelser eller drift i området. I brev til NVE/OED datert 18.6.15, krever imidlertid Otta-Malm A/S at konsesjon til utbyggingen må gis med det forbehold at det oppnås enighet om kompensasjon med utbygger for verdiforringelse/tap av selskapets bergverksrettigheter gjeldende Åsåren malm/mineralforekomst. Otta-Malm A/S stiller spørsmål om NVEs oppfatning av at forekomsten ikke er drivverdig, og mener at NVE kun har lagt søkers opplysninger til grunn. Selskapet innehar utvinningsrett og har uansett ikke noen forpliktelse til å bevise drivverdighet.

NVEs opplysninger om at forekomsten ikke er drivverdig er hentet fra brevet fra Otta-Malm til Direktoratet for Mineralforvaltning av 14.11.12. Søker har fått tilsendt Otta-Malms brev for kommentar, og har opplyst at det ikke foreligger noen konflikt. NVE finner ikke at kompensasjon kan settes som vilkår i konsesjonen slik Otta-Malm ønsker. Departementet mener at dette er en sak av privatrettslig karakter. Erstatning for eventuelt skade eller ulemper kan i mangel av minnelig overenskomst avgjøres ved skjønn.

3.6.6 Virkninger for kraftproduksjon, kommunale inntekter og lokalt næringsliv

Den viktigste samfunnsmessige nytten med utbyggingen, vil være produksjon av ny, fornybar energi. Med fratrekk for eksisterende produksjon i Eidefossen kraftverk, vil Nedre Otta kunne produsere om lag 250 GWh ny fornybar energi. Om lag en tredjedel av denne produksjonen vil være vinterkraft. Nedre Otta kraftverk vil være et betydelig bidrag til å innfri Norges forpliktelser etter fornybardirektivet og elsertifikatordningen.

Det er forutsatt at kraftstasjonen plasseres på kommunegrensen mellom Sel og Vågå, slik at formuefordelingen av kraftverket fordeles likt mellom kommunene. Vannfallet skal fordeles med 3/7 til Sel og 4/7 til Vågå kommune. Kraftverket vil generere inntekter fra skatter og avgifter i form av naturressurskatt, konsesjonskraft, konsesjonsavgifter og eiendomsskatt. Det ligger godt til rette for deltakelse for lokalt næringsliv ved denne utbyggingen. En utbygging vil derfor kunne generere betydelig verdiskapning i distriktet i anleggsfasen. Det foreligger i tillegg en godkjent

utbyggingsavtale som vil sikre kommunene en del av verdiskapningen i et langsiktig perspektiv.

1.7 Departementets vurdering av nettilknytningen

3.7.1 De omsøkte tiltakene

I forbindelse med tillatelse til bygging av Rosten kraftverk ga NVE konsesjon til 132 kV-ledningen Rosten-Vågåmo, jf. vedtak av 3.3.14. Olje- og energidepartementet behandlet innsigelser på vedtaket, men opprettholdt i brev av 13.3.15 NVEs konsesjonsgitte traséalternativ med ledning over Tordkampen, forbi Vågåruste og til Vågåmo.

Tilknytningen fra Nedre Otta kraftverk er omsøkt med en om lag 12 km ny 132 kV-ledning, som vil koble seg på Rosten-Vågåmo med en T-avgreining ved Vågåruste, slik at det kun blir én 132 kV-ledning inn til Vågåmo. Den planlagte nettløsningen gir mulighet for å kunne rive den eksisterende 66 kV-ledningen mellom Tolstadåsen og Vågåmo. For å kunne sikre forsyningen mellom Otta og Vågåmo søkes det også om å bygge en ny 66 kV-ledning mellom kraftverket og Tolstadåsen – en strekning på om lag 3,5 km og etablere en 136/66 kV transformator i kraftverket.

3.7.2 NVEs innstilling

NVE har i innstilling om nettilknytning av Nedre Otta vannkraftverk kun vurdert de omsøkte nettløsningene mellom kraftverket og Tolstadåsen. Vurdering av traseer mellom Tolstadåsen og Vågåruste inngår i grunnlaget for NVEs vedtak for ledningen Rosten- Vågåmo av 3.3.14.

NVE mener at A/S Eidefoss og Opplandskraft DA bør gis konsesjon i medhold av energiloven for den omsøkte 132 kV-ledningen fra kraftverket til avgreiningen av ledningen Rosten-Vågåmo ved Vågåruste. Etter NVEs vurdering bør kraftledningen bygges som luftledning etter alternativ Q2-S-T-G1 mellom Nedre Otta kraftverk og Tolstadåsen for deretter å følge trasé for eksisterende 66 kV-ledning til Vågåruste. NVE mener det bør settes vilkår om at om lag 18,5 km av den eksisterende 66 kV-ledningen mellom Vågåmo og Tolstadåsen rives. I tillegg bør det gis konsesjon til en 3,5 km ny 66 kV-ledning mellom kraftverket og Tolstadåsen og en 132/66 kV transformator i kraftverket.

Det er ikke kommet høringsuttalelser til NVEs innstilling.

Når det gjelder departementets kunnskapsgrunnlag som legges til grunn for vurderingen, vises til pkt. 3.5. ovenfor.

3.7.3 Systemmessig og økonomisk vurdering av ledningen

Det vil ikke være behov for de omsøkte tiltakene etter energiloven dersom Nedre Otta kraftverk ikke bygges ut. Deler av de omsøkte nettplanene er heller ikke nødvendige for å få produksjonen fra kraftverket ut på nettet. Den omsøkte

nettløsningen gjør det mulig å rive eksisterende 66 kV-ledning mellom Vågåmo og Tolstadåsen. Traseen for den eksisterende ledningen kan benyttes av den nye 132 kV-ledningen fra både Nedre Otta kraftverk og Rosten kraftverk. Estimert investeringskostnad er om lag 44 mill. kroner. I tillegg kommer kostnaden med å rive eksisterende ledning på om lag 5 mill. kroner.

Den nye 66 kV-ledningen fra kraftverket til Tolstadåsen vil gå mellom Nedre Otta kraftverk og Otta, i stedet for mellom Vågåmo og Otta. På den måten får man minimert antall kraftledninger i området, spesielt inn mot Vågåmo. A/S Eidefoss som eier ledningen mellom Vågåmo og Otta, har påpekt at dersom ledningen mellom Tolstadåsen og Vågåmo rives før transformering er satt i drift i Nedre Otta, må Otta forsynes med strøm over 66 kV-ledningen fra Heggerusten (eies av Gudbrandsdal Energi).

Den omsøkte nettløsningen vil medføre tre nye elementer av betydning for forsyningssikkerheten i Eidefossen, Otta og Bollongen sammenlignet med dagens situasjon;

1. Innføring av kabel de siste 1,5 km inn mot Vågåmo
2. Otta og Bollongen gjøres avhengig av transformeringen mellom 132/66 kV i Nedre Otta for å være tilknyttet Vågåmo uten at det nødvendigvis svekker forsyningssikkerheten i området. Estimert forventede avbruddskostnader vil ikke påvirke tiltakets økonomiske lønnsomhet eller valg av systemløsning.
3. Introduksjon av T-avgreining, som generelt gir redusert fleksibilitet og økte avbruddskostnader i forbindelse med feil eller revisjoner sammenlignet med fullverdig systemkobling.

NVE tilrår effekt- og skillebrytere for å unngå at feil på denne kraftforbindelsen skal medføre utkobling av forsyningen fra Vågåmo mot Nord-Gudbrandsdalen. Når det gjelder mulige kapasitetsbegrensninger på forbindelsen mellom Nedre Otta kraftverk og Otta, tar NVE utgangspunkt i at det vil være mulig å drifte både luftledninger og 132/66 kV-transformatoren med overlast i kortere perioder. Mellomtransformering i kraftverket må være klar for idriftsettelse senest når ny 132 kV-ledning til Nedre Otta står klar. Riving av 66 kV-ledningen bør skje stykkevis og koordinert med etablering av den nye 132 kV-ledningen slik at tilknytningen til 66 kV-transformering i Vågåmo opprettholdes så lenge som mulig. Søker må som en del av eventuelle konsesjonsvilkår pålegges utarbeidelse av plan for ivaretagelse av forsyningssikkerheten i anleggsperioden.

3.7.4 Vurdering av omsøkte traseer fra kraftverket til Tolstadåsen

Det vises til NVEs beskrivelse av og kart over de ulike traséalternativene i NVEs innstilling som inntatt ovenfor.

Landskapsvirkninger

De omsøkte ledningene føres ut av kraftverket med kabel opp i en kabelendemast i punkt på kart merket som Q1 eller Q2 med påfølgende to alternative traseer forbi

Tolstadskridu– søkers prioriterte alternativ er Q2. Ettersom Q1 ligger lengre unna veien enn Q2, vil denne være noe mindre synlig. Det er først når ledningene går opp Skriduskaret at de blir synlige over større avstander i landskapet. Ledningenes ryddegate vil kunne ses fra sørsiden av Ottaelva, men traseen følger rasurene i lia. Det vil være viktig å minimere skogrydding i traseen for å gjøre ledningene mindre synlig i terrenget.

Forbi Tjorsætrene – registrert som et verdifullt kulturlandskap, er det søkt om tre ulike traseer frem til den eksisterende 66 kV-ledningen på Tostadåsen – S-G1, S-G2 og S-T-G1. Alternativ S-G2 er det korteste alternativet, men går svært nær Tjorsætrene. Alternativ S-T-G1 går lengst unna (om lag 200 m). Departementet er enig med Vågå kommune og NVE at kraftledningene bør legges slik at det blir størst mulig avstand til kulturlandskapet. Alternativ S-T-G1 vil også unngå å krysse to kraftledninger i samme området.

De negative estetiske virkningene kan dempes ved kamuflering av kraftledningskomponentene, men bruk av kamuflering må vurderes mot hensynet til kollisjonsfaren for fugl og behovet for skogrydding av hensyn til sikkerhet. NVE mener at det bør settes vilkår om at både linene til 132 kV-ledningen frem til Vågåruste og 66 kV-ledningen mellom kraftverket og Tolstadåsen, skal mattes. Under detaljplanleggingen av kraftledningene må landskapsvirkninger av tiltaket reduseres mest mulig. NVE mener også det bør settes vilkår om redusert skogrydding. Departementet er enig i dette, og forutsetter at dette avklares i detaljplanleggingen og følges opp gjennom miljø-, transport- og anleggsplanen.

Kulturminner

Tjorsætrene er en godt bevart seter som ligger i et verdifullt kulturlandskap. Tjorsætre østre/nedre og Tjorsætre vestre/øvre er også viktige naturtyper (B), henholdsvis naturbeitemark og slåttemark. I dette området ligger også registrerte kulturminner i form av et klebersteinsbrudd og ei kullgrop. Fylkeskommunen krever at disse lokalitetene merkes av før anleggsarbeidet starter. Fylkeskommunen har også bedt om at det skal holdes en avstand på 30 m mellom kulturminner og ryddegaten til kraftledningene. Søker har bekreftet at dette er tilfelle. Alle fysiske inngrep skal avklares mot kulturminneloven. Fylkeskommunen anser undersøkelsesplikten som oppfylt.

Virkninger for registrerte kulturminner er små, og virkningene er minst ved traséalternativ S-T-G1.

Naturmangfold

De omsøkte traseene berører seks registrerte naturtyper. En viktig kalkskog, en svært viktig gammel barskog og en svært viktig gammelfuruskog i Tolstadskridu, to forekomster av rikmyr og en forekomst av gammel barskog i Skriduskaret. Søker har imøtekommet krav fra Fylkesmannen i Oppland og har justert traseene slik at de verdifulle naturtypene i svært liten grad blir berørt. NVE legger til grunn at traseene vil gå langs med naturtypene og at det kan bli behov for å gå gjennom en liten del av

dem. Søker mener de i svært liten grad vil berøre de verdifulle naturtypene med mastepunkt eller hogst. Traséalternativ Q2 vil ha mindre virkninger for naturtypene enn alternativ Q1. Påkoblingspunkt G1 har i følge KU minst virkninger for naturtyper. Totalt sett mener NVE virkningene for naturtyper er små, og departementet er enig i denne vurderingen.

Fugl

Det er en sannsynlig hekkelokalitet for *hubro* (EN) ved Geithornet, som ligger om lag 1 km unna kraftledningen. NVE mener at elektrokusjon av hubro på 66 kV og 132 kV-spenningsnivå ikke er noen problemstilling, fordi traversen er bredere enn vingspennet til hubroen. Hubro er sårbar for forstyrrelser. Fuglen hekker tidlig om våren og det viktigste tiltaket for å minimere negative virkninger for hubro er å ta hensyn i anleggsfasen ved å forskyve anleggsarbeidet etter hekkingstiden.

Det er ikke registrert noen kollisjonsutsatte rødlistede fuglearter i umiddelbar nærhet til ledningene. Anleggene vil ikke medføre nye negative virkninger av betydning for fugl, men fugle- og dyrelivet vil kunne påvirkes under anleggsfasen.

3.7.5 Vurdering av trasè fra Tolstadåsen til Vågåruste

Det er allerede gitt konsesjon for alternativ 2 for ledningen Rosten-Vågåmo over Tordkampen. Dette innebærer at det blir en kraftledning fra Rosten kraftverk over Tordkampen og fra Nedre Otta kraftverk over Tolstadåsen, frem til punkt W ved Nørdre Ruste hvor ledningen fra Nedre Otta skal kobles sammen med ledningen fra Rosten.

Den nye 132 kV-ledningen er planlagt å følge traseen til eksisterende 66 kV-ledning. Fra Tolstadåsen og frem til Snerlehøe går eksisterende 66 kV-ledning gjennom skogsterreng, og er lite synlig fra bebyggelse. Fra Snerlehøe krysser ledningen Rustdalen ved Vågåruste. De visuelle virkningene av ledningen på denne strekningen vil være små.

Øverst i Rustdalen er det registrert en utvalgt naturtype i form av slåttemark. Gjengroing, intensivt bruk og utbygging utgjør den største trusselen for naturtypen. Departementet finner ikke at en kraftledning med kun mastefester kan påvirke målet om å holde slåttemarken i hevd og finner ikke at slåttemarken vil være i konflikt med den omsøkte ledningen.

Anleggene vil ikke medføre nye negative virkninger av betydning for fugl, men eventuell påvirkning under anleggsfasen må i så fall iakttas.

Departementet mener at traseen mellom Tolstadåsen og Vågåruste medfører begrensede negative virkninger for allmenne interesser da eksisterende 66 kV-ledning erstattes med en 132 kV-ledning i samme trasé.

1.8 Departementets vurdering av samlet belastning og konklusjon for utbygging og nettilknytning

3.8.1 Vurdering av samlet belastning på økosystemet og sumvirkning av konsekvenser (naturmangfoldloven)

Prinsippene i naturmangfoldloven §§ 9 til 12 er lagt til grunn i departementets behandling av søknaden etter vassdragslovgivningen.

I tråd med naturmangfoldloven § 10 foretar departementet en nøye vurdering av den samlede belastningen på økosystemet. I departementets vurdering er det tatt hensyn til andre allerede eksisterende inngrep og forventede fremtidige inngrep og påvirkninger. For den omsøkte byggingen av Nedre Otta kraftverk og nettilknytning vises til gjennomgangen av de enkelte fagtemaer i foredraget her.

Det er behov for en helhetlig vurdering av Gudbrandsdalslågen med sideelver og foreslåtte kraftverksinngrep i vassdraget bør så godt som mulig vurderes under ett. Rosten kraftverk er gitt konsesjon og er under bygging. Søknad om bygging av Kåja kraftverk var under behandling, men planene for denne utbyggingen er nå skrinlagt. NVE har hatt mange småkraftsøknader til behandling i sidevassdrag til Gudbrandsdalslågen, og 12 småkraftverk ble behandlet samlet. Det ble gitt tillatelse til fire, mens åtte kraftverk ble avslått. Kun ett kraftverk som fikk konsesjon, ligger i Sel kommune. Småkraftverkene vil i svært liten grad ha noen betydning for vurderingen av en samlet belastning av økosystemet eller sumvirkninger av tiltakene. Det er imidlertid flere eksisterende kraftanlegg i vassdraget, både reguleringsmagasiner og kraftverk. Utnyttelse av allerede berørt vassdrag til økt kraftproduksjon slik som utbygging av Nedre Otta, må tillegges vekt.

Det kan være vanskelig å avgrense økosystem og geografiske områder når man skal foreta en vurdering av de samlede virkninger av tiltakene. NVE har tatt utgangspunkt i det sammenhengende vassdragsmiljøet i hovedvassdragene Otta/Lågen fra Eidefossen/Rosten og ned til Harpefossen. De planlagte kraftverkene kan medføre eller bidra til å medføre, fragmentering av dette sammenhengende vassdragsmiljøet. Rosten og Nedre Otta kraftverker behandles nært i tid, og det gir god oversikt over de samlede virkningene i vassdraget. Både Nedre Otta og Rosten ligger i utkanten av vandringsområdene for fisk. Det er forholdene for fisk og fiskevandring som kunne forventes å få størst negativ virkning dersom alle de tre prosjektene (Rosten, Nedre Otta og Kåja) blir realisert, men NVE finner at den samlede belastningen av kraftverkene Nedre Otta og Rosten er akseptabel for fisk. Det planlagte Kåja kraftverk er skrinlagt. Det bemerkes at Nedre Otta kraftverk ikke vil medføre noe nytt fysisk stengsel i vassdraget. Departementet slutter seg til NVEs vurdering.

Flommarksmiljøene med elveørkratt i Lågen og Otta har noen av landets viktigste forekomster av den rødlistede arten klåved. Nedre Otta kraftverk er imidlertid vurdert til å gi "liten negativ" konsekvens for denne naturtypen. Kåja kraftverk var vurdert til å gi "middels til stor negativ" konsekvens, og en realisering av begge prosjektene kunne truet denne naturtypen i vassdraget. Fagrapporten vurderer det imidlertid slik

at det kun vil føre til en marginal tilleggsvirkning på naturtypen dersom alle prosjektene realiseres sammenlignet med en utbygging av kun Kåja kraftverk. Departementet finner derfor at bygging av Nedre Otta vil være av mindre betydning for den samlede konsekvensen for forekomstene av elveørkratt, herunder klåved.

Sumvirkninger og samlet belastning ved kun to av prosjektene vil være vesentlig mindre enn dersom Kåja kraftverk også skulle vært trukket inn i den endelige konsesjonsvurderingen.

Av andre nettanlegg i området er det gitt konsesjon til 132 kV-ledningen Rosten-Vågåmo. Fra Vågåruste vil det bli kun én 132 kV-ledning inn til Vågåmo ved at den eksisterende 66 kV-ledningen rives fra Tolstadåsen. Ledning i jordkabel vil medføre en estetisk forbedring når det gjelder de visuelle virkningene ved innføringen til Vågåmo. Det går to kraftledninger fra Eidefossen kraftverk mot Tolstadåsen, en 22 kV-ledning og en 66 kV-ledning, som vil krysse den omsøkte ledningen.

Flere alternative løsninger på deler av strekningen er vurdert. Etter departementets vurdering har kraftledningen etter alternativ Q2-R-S-T-G1-W begrensede miljø- og arealvirkninger på denne strekningen. Kraftledningen vil etter dette alternativet heller ikke komme i konflikt med automatisk fredede kulturminner eller direkte berøre det særegne kulturlandskapet på Tjorsætrene. Den nye 132 kV-ledningen gjør at 18,5 km ledning kan saneres mellom Tolstadåsen og Vågåmo. Departementet finner at den planlagte kraftledningen i liten grad vil påvirke omtalte naturtyper eller det biologiske mangfoldet utover dagens kraftledningssituasjon i området.

Kraftverkene og ledningene har forskjellige påvirkningsfaktorer og virkninger for ulike arter og funksjoner i økosystemet. Kraftverket påvirker primært flora og fauna i eller nær vannstrengen, og vil ikke direkte forsterke virkninger av kraftledningen slik at det skapes sumvirkninger av de ulike tiltakene. Ledningen vil imidlertid kunne være en ekstra påvirkningsfaktor gjennom annen påvirkning av økosystemet. Departementet forventer ikke at ledningen vil gi vesentlige virkninger for sentrale arter eller funksjoner i økosystemet. Ledningen vil heller ikke etter departementets syn ha sumvirkninger av betydning sammen med kraftverkene. Departementet viser for øvrig til at det anses som en fordel å samle inngrep for å begrense sumvirkninger i stedet for at inngrepene foretas på flere arealer over et større område.

Etter en vurdering av de omsøkte tiltakene sett sammen med eksisterende og planlagte tiltak i vassdraget, finner departementet at den samlede påvirkningen økosystemet blir utsatt for, ikke vil være til hinder for at det gis konsesjon til bygging av Nedre Otta kraftverk med tilhørende nettilknytning, jf. naturmangfoldloven § 10.

For å unngå eller begrense skader på naturmangfoldet skal det tas utgangspunkt i slike driftsmetoder og slik teknikk og lokalisering som, ut fra en samlet vurdering av tidligere, nåværende og fremtidig bruk av mangfoldet og økonomiske forhold, gir de beste samfunnsmessige resultater, jf. naturmangfoldloven §§ 11 og 12.

3.8.2 Vannforskriften § 12

Fylkesmannen i Oppland mener den omsøkte utbyggingen vil ha betydelig negativ virkning på den økologiske tilstanden i vassdraget og mener det er tvilsomt om vannforskriftens minimumsmål om god økologisk tilstand vil kunne opprettholdes på den utbygde strekningen. NVE har foretatt en vurdering av kravene i vannforskriften (FOR 2006-12-15 nr. 1446) § 12 om ny aktivitet eller nye inngrep. Det foreslås konsesjonsvilkår som vil avbøte negativ utvikling i vannforekomstene, bl.a. minstevannføringer som vil opprettholde de biologiske funksjonene i elva på tilfredstillende måte. NVE finner ikke at ny fornybar energiproduksjon med rimelighet kan oppnås med andre midler som er miljømessig vesentlig bedre andre steder, slik Fylkesmannen i Oppland bl.a. hevder.

Departementet vektlegger at vassdraget allerede er utbygd og at deler av de tekniske installasjonene er på plass. Samfunnsnyten ved tiltaket anses større enn de skader og ulemper utbyggingen kan medføre. Departementet finner at vilkårene etter vannforskriften § 12 er oppfylt.

3.8.3 Konklusjon

I vurderingen av om konsesjon skal gis etter vassdragslovgivningen må det foretas en avveining av fordelene og ulempene ved de omsøkte tiltakene. Det er et mål at produksjonen av fornybar energi skal økes. I vurderingen av om konsesjon skal gis, har departementet lagt vekt på at bygging av Nedre Otta kraftverk vil gi en årlig produksjonsøkning på om lag 250 GWh og at det er et svært verdifullt bidrag til målet om økt fornybar kraftproduksjon. Departementet legger vekt på at Ottadalen er preget av landbruksaktivitet, bebyggelse og annen infrastruktur, og vassdraget er allerede påvirket av reguleringer og kraftproduksjon i flere kraftverk.

Kommunene og fylkeskommunen gir på visse vilkår full tilslutning til utbyggingen. Fylkesmannen er imot utbygging, og har fremmet innsigelser ved en utbygging. Det vises til de viktige naturverdiene i Otta/Lågen-systemet av nasjonal og internasjonal karakter, og alle inngrepene som er gjort, eller som er planlagt i vassdraget. De innsigelsene som er opprettholdt i NVEs innstilling, omtales under pkt. 3.9. Departementet avholdt innsigelsesmøte med Fylkesmannen den 23.7.15.

Naturvernforbundet har også hatt sterke innsigelser mot søknaden på grunn av negative konsekvenser for vassdragsmiljøet og biologisk mangfold. Virksomhetene tilknyttet elvesportaktivitetene er negative til utbyggingen med de vilkår som tilrås. Departementet oppfatter det slik at de største innsigelsene mot Nedre Otta kraftverk ellers har vært reist mot utbygging etter Pillarguri-alternativet.

Det er foreslått avbøtende tiltak for å redusere de negative konsekvensene av inngrepet av hensyn til biologisk mangfold, landskap og friluftsliv. Med de vilkår, pålegg og forslag til avbøtende tiltak som tilrås, finner departementet at de negative konsekvensene ved en utbygging av Nedre Otta kraftverk med tilhørende

nettilknytning er akseptable. Departementet har etter en samlet vurdering kommet frem til at de samfunnsmessige fordelene ved prosjektet vil være overveiende i forhold til de skader og ulemper som påføres andre. Departementet vil tilrå at det gis konsesjon etter vannressursloven § 8 til bygging av Nedre Otta kraftverk.

De elektriske anleggene kan ikke sies å medføre noen større ulemper for allmenne interesser. Det tilrås å gi anleggskonsesjon etter energiloven § 3-1 til bygging og drift av ny 66 kV kraftledning fra kraftverket til Tolstadåsen, og en ny 132 kV-ledning med avgreining fra 132 kV-ledningen Rosten-Vågåmo til en ny 132/66 kV transformator i Nedre Otta kraftverk etter alternativ Q2-R-S-T-G1-W med tilhørende elektriske anlegg som omsøkt.

Anleggskonsesjonen gis i sin helhet til A/S Eidefoss.

1.9 Olje- og energidepartementets merknader til vilkårene

Det foreslås å gi ett vilkårsett etter vannressursloven for bygging av Nedre Otta kraftverk og ett vilkårssett etter industrikonsesjonsloven for erverv av fallrettigheter på utbyggingsstrekningen. Det tilrås å gi egen anleggskonsesjon med vilkår i medhold av energiloven.

3.9.1 Merknader til vilkår etter industrikonsesjonsloven

Konsesjonstid og revisjon, jf. vilkårenes post 1

Erverv av fall som ved regulering antas å kunne utbringes til mer enn 4.000 naturhestekrefter krever etter industrikonsesjonlovens regler offentlig eierskap. A/S Eidefoss og Opplandskraft DA tilfredsstiller kravet om 2/3 offentlig eierskap som de ansvarlige selskaper i Nedre Otta DA.

Konsesjonen gis på ubegrenset tid, men med vilkår om alminnelig revisjonsadgang etter 30 år.

Konsesjonsavgifter og næringsfond, jf. vilkårenes post 2

Det fastsettes konsesjonsavgiftssatser som nå er vanlige ved nye kraftverk, **kr 8,-** og **kr. 24,-** pr. nat.hk til henholdsvis stat og kommune.

I medhold av industrikonsesjonsloven er det adgang til i konsesjonen å pålegge opprettelse av næringsfond til den enkelte kommune, jf. § 2 tredje ledd nr. 23. Sel og Vågå kommuner krevde et felles næringsfond på 40 mill. kroner til vertskommunene da de mener de avtalebaserte ytelsene ikke tilfredsstiller konkrete og rimelige behov vurdert opp mot de negative konsekvensene en utbygging samlet sett vil innebære.

Størrelsen på et næringsfond må vurderes mot verdiskapning og miljøkonsekvenser som inngrepet forårsaker, og utmåles skjønnsmessig etter en vurdering av de fordeler og ulemper utbyggingen skaper. I likhet med NVE mener departementet at med de avbøtende vilkår som er foreslått og den andel av verdiskapingen fra kraftverket som kommunene sikres på forskjellige måter er det ikke grunnlag for å pålegge

næringsfond. Sel kommune har i sitt vedtak av 15.9.14 bemerket at endringer i vannslipp og ekstra vannslipp til elvesportsaktiviteter er positive endringer som imøtekommer kommunestyrets vilkår.

3.9.2 Merknader til foreslåtte vilkår etter vannressursloven

Konsesjonstid og revisjon, jf. vilkårenes post 1

Konsesjonen gis på ubegrenset tid. I likhet med ervervskonsesjonen, kan konsesjonen kreves revidert etter 30 år.

Byggefrister, jf. vilkårenes post 2

Arbeidet må påbegynnes innen 5 år fra konsesjonens dato og fullføres innen ytterligere 5 år, jf. vannressursloven § 19 annet ledd og vassdragsreguleringsloven § 12 nr. 1.

Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v., jf. vilkårenes post 5

Arbeidet kan ikke startes før planene for sikkerhet og planer for miljø og landskap er forelagt og godkjent av NVE.

Detaljerte planer for arealbruk og konsekvenser ved massetak og deponier skal forelegges NVE og avklares under NVEs godkjenning av detaljplanene. Kommunene skal ha anledning til å uttale seg om planer for anleggsveier, massetak og plassering av overskuddsmasser. Sel kommune har som et av sine krav kommunens rett til vederlagsfri bruk av overskuddsmasser. NVE har ikke kommentert dette kravet, og kommunen antar derfor at utbyggingsavtalen mellom utbygger og kommunen om rett til bruk av overskuddsmasser, kan legges til grunn. Departementet forutsetter at kommunens ønske i best mulig grad ivaretas ved NVEs godkjenning av detaljplanene. Når det gjelder jordbruks- og landskapsmessige tilpasninger av deponier og ROS-analyser, skal Fylkesmannen i Oppland få anledning til å uttale seg om detaljplanene.

Naturforvaltning, jf. vilkårenes post 6

Det settes standardvilkår for naturforvaltning. Departementet ser ikke behov for å pålegge særlige tiltak, men viser til at eventuelle tiltak kan pålegges med hjemmel i dette vilkåret dersom det skulle bli nødvendig. Det er en forutsetning at eventuelle pålegg relateres til skader utbyggingen forårsaker, og at slike pålegg skal stå i rimelig forhold til størrelsen på tiltaket.

Fylkesmannen i Oppland ønsker avbøtende tiltak av hensyn til flommarkvegetasjonen ved at kraftverket pålegges å stanse en uke ved 5-årsflom. En slik stans i kraftverket ved flommer vil i følge søker gi et produksjonstap på om lag 12 GWh/år. Ingen av de berørte flommarkslokalitetene i Ottaelva har imidlertid høy verdi, og det vil også være flere elveører i både Ottaelva og Lågen som ikke berøres av utbyggingen. Det kan ikke utelukkes at flommarkslokalitetene i Ottaelva kan bli redusert i omfang og utbredelse, men NVE ser ikke behov for å pålegge vilkår om stans av kraftverket ved flommer. NVE foreslår at flommarkvegetasjonen overvåkes, og at eventuelle tiltak iverksettes med hjemmel i naturforvaltningsvilkåret, jf. post 6 II, dersom det skulle

være nødvendig. Departementet slutter seg til NVEs vurdering, og tilrår ikke stans av kraftverket ved 5-årsflom.

Forurensning m.v., jf. vilkårenes post 8

Det fastsettes standardvilkår om fylkesmannens hjemmel til å pålegge tiltak/oppfølgingsundersøkelser av hensyn til forurensningsforholdene i vassdraget.

Manøvreringsreglement, jf. vilkårenes post 11

Det fastsettes et eget manøvreringsreglement for reguleringer og vannslipp for Nedre Otta kraftverk, jf. vannressursloven § 19 annet ledd og vregl. § 12 nr. 12.

Registrering av minstevannføring, krav om skilting og merking, jf. vilkårenes post 13

Det skal etableres måleanordning for registrering av minstevannføring. Dataene skal forelegges NVE på forespørsel. Den tekniske løsningen godkjennes gjennom detaljplanen. Det skal skiltes for allmennheten om manøvreringsbestemmelser og hvordan vannslipp kan kontrolleres. Det skal etableres hensiktsmessige sikringstiltak av hensyn til allmennhetens normale bruk og ferdsel på og ved anleggene. Partier med usikker is må markeres på kart på opplysningsskilt.

Utfyllende tabell med krav og forutsetninger for tillatelsen

NVE har i innstillingens merknader til foreslåtte vilkår etter vannressursloven tatt inn en tabell som søker å oppsummere føringer og krav som ligger til grunn for innstillingen. Når det gjelder kapasitet på omløpsventil i kraftstasjonen, vises til departementets merknad til manøvreringsreglementet nedenfor.

Søker har bemerket at riktig verdi for samlet installert turbineffekt er 84,5 MW og ikke 74,5 MW, som er den maksimale effekt man oppnår ved slukeevne på 180 m³/s. Dette inntas i tabellen under OEDs merknad.

Videre ber søker om at det i kolonnen for minste driftsvannføring fremkommer et handlingsrom eller at begrepet 0-180 m³/s benyttes i stedet for en minste driftsvannføring på 16 m³/s slik det fremkommer i NVEs tabell. Departementet ba derfor om noe mer utfyllende informasjon om hvorfor man ønsket et slikt handlingsrom, og om hvilken effekt et slikt handlingsrom eventuelt vil kunne gi. I e-post datert 28.4.15 svarer søker følgende;

"Konsesjonssøknaden i sin tid beskrev hvordan et tenkt kraftverk kunne være. Dette eksempelkraftverket hadde 16 m³/s som minste driftsvannføring. Tiltakshaver har hele tiden tatt forbehold om at minste driftsvannføring må være gjenstand for en endelig optimalisering og kunne ta del i teknologisk utvikling. Det betyr at minste driftsvannføring må være gjenstand for en endelig optimalisering og kunne ta del i teknologisk utvikling. Det betyr at minste driftsvannføring finner sin størrelse og form i grenseland mellom leverandøren sine garantier og vassdragets muligheter. Tiltakshaver arbeider nå med å optimalisere Nedre Otta kraftverk. På nåværende tidspunkt vil det være mulig å kunne bruke vannføringer helt ned i området 5 m³/s. Man antar det vil være fornuftig å tillate vannføringer i kraftverket ned mot

dette nivået for å unngå problemstillinger knyttet til unormale vannstandsvariasjoner i elven på minstevannføringsstrekningen. Dersom NVE sitt vedtak om minste driftsvannføring blir stående, vil det forekomme episoder der vannføringen relativt momentant øker fra 10 m³/s til 26 m³/s. Det kan også forekomme episoder i løpet av opptrappingsperioden der vannføringen momentant kan øke med 16 m³/s dersom snøsmeltingen kommer sent. Det å kunne produsere energi på disse vannføringer mellom 5 m³/s og 16 m³/s vil ikke gi stor produksjonsgevinst. Det vil gi et viktig bidrag til å stabilisere vannføringen i vassdaget i en kritisk tid før vårflommen starter. Tiltakshaver understreker at dette er en situasjon som kun vil forekomme i enkeltår. Det vil derfor ikke synes i middelverdiberegningene.

Tiltakshaver har eksempel på at man har søkt NVE om tillatelse til å redusere minste driftsvannføring fra en størrelse til en mindre størrelse i konsesjonsgitte kraftverk for å unngå at man kommer i situasjoner som vil oppfattes som uheldig disponering av et vassdrag”.

Departementet bemerker at minste driftsvannføring normalt justeres i detaljplanene etter optimalisering av kraftverket. Departementet viser til reduksjonen fra 16 m³/s som opprinnelig omsøkt og ned til 5 m³/s som nå ønskes fra søkers side.

Departementet finner å kunne sette et intervall slik søker har bedt om, men dog slik at endelig størrelse fastsettes i detaljplanene. Det forutsettes at slukeevnen ikke medfører vesentlige ulemper for allmenne interesser.

	Omsøkt	NVEs anbefaling	OEDs merknad
Inntak	Eksisterende inntaksdam i Eidefossen skal benyttes. Nytt inntak ca. 45 m oppstrøms dammen på elvas nordside.	Som omsøkt. Teknisk løsning for dokumentasjon av slipp av minstevannføring skal godkjennes av NVE.	
Vannvei	Vannvei i fjell på nordsiden av elva.	Som omsøkt	
Kraftstasjon	I fjell på kote 286 sørøst for Tolstadskridu.	Kraftstasjonen plasseres i tråd med det som er oppgitt i søknaden, men nøyaktig plassering kan justeres ved detaljplan. Det skal bygges en omløpsventil med kapasitet på minimum 20 m ³ /s jf. merknader til	Se departementets merknader til vurderingen av kapasitet til omløpsventil.

		manøvreringsreglementet. Det må legges fram dokumentasjon til NVEs miljøtilsyn på at omløpsventilen fungerer etter hensikten før anlegget kan settes i drift.	
Utløp	Dykket utløp ved Grindhølen	Utløpet flyttes ca. 300 meter oppstrøms Grindhølen av hensyn til fisk og elvesport (jf. e-post fra søker av 25.03.2014). Nøyaktig plassering fastsettes i detaljplan. Ved plassering og utforming av utløpet skal det legges stor vekt på å sikre fortsatt opp- og nedvandring av fisk. Utløpet skal være dykket og det skal gjøres tiltak for å hindre fisk i å vandre inn i utløpet.	
Største slukeevne	180 m ³ /s	Som omsøkt	
Minste driftsvannføring	m ³ /s	Som omsøkt	Mellom 5-16 m ³ /s. Endelig størrelse fastsettes i detaljplanene
Installert effekt	74,5 MW	Som omsøkt	84,5 MW
Antall turbiner/turbintype	Det er i søknaden foreslått en kaplan- og en francisturbin, med forbehold om endringer.	Antall turbiner og turbintype kan justeres ved detaljplan.	
Deponier	Deponibehovet er på ca. 1,7 millioner m ³ og skal plasseres på deponi 1 og 1b ved Slettmo, nord for riksvei 15. Disse to	Som omsøkt, men endelig plassering av masser må avklares i detaljplanfasen og detaljerte planer må	

	deponiområdene skal ha plass til all masse. I deponi 1b er det i dag et masseuttak av naturgrus og kartlegging/planlegging av videre bruk av grusressurser skal utføres før deponiet tas i bruk.	forelegges NVE. Jordbruksfaglig kompetanse tas med i detaljplanleggingen av deponiene. Kommunen og fylkesmannens landbruksavdeling skal ha planene til gjennomsyn før NVEs godkjenning.	
Vei	Planlagte nye veier: • Vei fra eksisterende parkeringsareal ved dam Eidefossen til planlagt inntak (60 m) • Ny atkomstvei fra riksvei 15 ved Tolstadskridu til påhugg for adkomsttunnel(400m) og videre til påhugg for svingetunnel (300 m). • Ny vei fra riksvei 15 til utløpsområdet ved Meiskår (100m). • Adkomstveier til områder for massedeponier vil bli opprustet, ev. vil det bli etablert midlertidige anleggsveier fra eksisterende veinett til aktuelle deponiområdet	Som omsøkt	
Andre forhold: • Dersom rovfugltreir påvises skal det i anleggsfasen tas hensyn til eventuelle hekkende rovfugl i anleggstiden. Hvilke hensyn som skal tas i slike situasjoner bør avklares med Fylkesmannen. • Det skal i detaljplanen legges vekt på utforming av de tekniske installasjonene og eventuelle avbøtende tiltak i forhold til isproblematikken i vassdraget. • Faren for skred i anleggsfasen skal utredes i detaljplanene for å unngå anleggsaktivitet i slike områder			

Mindre endringer uten nevneverdige konsekvenser kan behandles av NVE som del av detaljplanleggingen.

Departementet slutter seg ellers til NVEs forslag til oppsummering i tabell med de merknader som fremkommer

3.9.3 Departementets merknader til manøvreringsreglementet

Reguleringer

Eksisterende inntaksdam til Eidefossen kraftverk benyttes og vannstanden i inntaksmagasinet søkes holdt på HRV kote 350,5 (NN54), jf. klg.res. av 29.08.03 om tillatelse til heving av inntaksdam for Eidefossen kraftverk.

Vannslipp

NVE anbefaler at det slippes en minstevannføring hele året for å opprettholde de biologiske funksjonene i elva og for å opprettholde levestandardene for fisk.

Minstevannføring er også viktig for så godt det lar seg gjøre å bevare elva som landskapselement og for utøvelsen av friluftsliv. Søker selv har endret opprinnelig søknad i tråd med fagutreders anbefaling.

Søker har foreslått følgende forslag til manøvrering;

21.9-21.4	10 m ³ /s
22.4	12 m ³ /s
24.4-30.4	fra 14 m ³ /s – 20 m ³ /s (økning med 2 m ³ /s annenhver dag)
3.5-15.5	fra 22 m ³ /s – 30 m ³ /s (økning med 2 m ³ /s hver tredje dag)
16.5-10.9	30 m ³ /s
11.9-20.9	gradvis nedtrapping med 2 m ³ /s per døgn til 10 m ³ /s

Foreslått minstevannføring om sommeren er fra søkers side 30 m³/s. Dette ligger nært naturlig vannføring og vil i stor grad gi vanndekke i elveleiet. Dette vil i følge NVE være en tilstrekkelig vannføring for å opprettholde de biologiske funksjonene i elva og levestandardene for fisk. I tillegg vil det bli betydelig overløp over dammen om sommeren. Departementet er enig med NVE i at 30 m³/s om sommeren (16.5 – 10.9) er tilstrekkelig.

I følge fagutreder vil en minstevannføring på 10 m³/s om vinteren sikre vanndekket areal på kjente gyteområder på utbyggingsstrekningen. I følge fagrapporten *Om konsekvenser for fugl og annet vilt*, er det imidlertid nødvendig med en minstevannføring på minst 15 m³/s på utbyggingsstrekningen av hensyn til *fossekall*. Søker og NVE foreslår 10 m³/s om vinteren. Det viktigste området for fossekall i Ottaelva er i følge fagrapporten strekningen Myrom-Otta, og denne strekningen ligger nedstrøms omsøkte kraftverksutløp. Det antas at de negative konsekvensene for fossekall vil bli godt avbøtet ved at oppvarmet turbinvann vil bli sluppet ut i elva

slik at deler av strekningen sjelden blir islagt. Departementet slutter seg derfor til NVEs forslag.

Flere høringsparter er opptatt av viktigheten av gradvis opp- og nedtrapping mellom sesongene av hensyn til fisk. I følge fagutreder gyter ørreten i Ottaelva i perioden 25. september til 15. oktober. Det bør derfor fastsettes et minstevannføringsregime med gradvis redusering fra sommer- til vintervannføring før ørreten gyter og på den måten unngå tørrlegging og innfrysning av rogn. Vannslippet skal gjennomføres med myke overganger og opp-/nedtrapping skal foregå i intervall på 20 m³/s pr. time. Det er foreslått en gradvis nedtrapping fra 30 m³/s til 10 m³/s i perioden fra 11.9 – 20.9. NVE mener søkers forslag til minstevannføringsregime ivaretar de biologiske og landskapsmessige interessene i stor grad og anbefaler at denne legges til grunn for konsesjonen. Departementet slutter seg til NVEs forslag.

Ekstra vannslipp til elvesportaktiviteter om sommeren

Selv om et døgnregulert vannslipp kan være en god løsning innenfor akseptable kostnadsrammer, kan det imidlertid tenkes å få negative konsekvenser for biologiske forhold og sportsfiske. Konsekvensene for fisk og bunndyr av økt vannslipp i kortere perioder er vurdert i tilleggsrapporten. Raske vannstandsendringer vil kunne føre til stranding av fisk. Vannstandsendringer på 10-15 cm per time anbefales, og opp- og nedtrapping i denne størrelsesorden er også lagt inn i søkers beregninger. Tiltakshaver har kommet fremmet frem til at et kontinuerlig vannslipp over noen døgn kan være en hensiktsmessig løsning.

Søker foreslår økt vannslipp på 110 m³/s i to sammenhengende dager – fra kl 11 til kl 16 neste dag, siste uke i juni, i hele juli og i første uke i august. I denne perioden er vannføringen naturlig stor. Søker viser til at vannføringen i mai, august og september trolig vil ligge nær minstevannføringskravet. Ekstra vannslipp til elvesportaktiviteter i disse månedene vil derfor kunne medføre vesentlige vannstandsendringer med følgende konsekvenser for andre miljøverdier i vassdraget. Det kan også være at naturlig tilsig i disse månedene er så lite at ønsket vannslipp ikke kan garanteres.

NVE mener det bør være mulig å finne løsninger som både ivaretar elvesportinteressene til en viss grad, samtidig som kraftproduksjonsplanene kan realiseres. En løsning der minstevannføringen økes noen dager i uka, vil være en slik måte å imøtekomme begge interesser på. NVE mener også at søkers forslag til vannslipp er et godt utgangspunkt, men at det i så fall må slippes så mye vann at det blir et godt salgsprodukt for aktørene NVE mener derfor at det skal slippes 150 m³/s i de periodene som er foreslått. Dette vil gi et estimert produksjonstap på om lag 6 GWh.

Departementet er enig med NVE i at for å komme elvesportpadlerne best mulig i møte, bør det pålegges et vannslipp på 150 m³/s tre sammenhengende dager i uka i den perioden som er foreslått, dvs i siste uke i juni, i hele juli og første uke i august. I denne perioden er vannføringen naturlig stor. Vannstandsendringene vil da ikke bli så belastende for andre verdier i vassdraget.

OED bemerker at det vil bli betydelig overløp over dammen om sommeren og særlig i månedene juni og juli. Økt vannslipp i perioder på sommeren kan ha en positiv effekt på fisk, da de kan fungere som lokkeflommer og initiere til vandringer på den berørte elvestrekningen.

Noen av høringspartene har uttrykt engstelse for at utløpet av kraftverket ved Grindhølen vil skape farlige strømmer og turbulens for aktiviteten. Søker påpeker i sine merknader at det vil være mulig å passere tunnelutløpet, da utløpet vil bli dykket i en kulp med flatt vannspeil slik at vannet vil komme ut relativt stilleflytende. Dette er også satt som en forutsetning i tabellen som inntatt ovenfor.

Lokkeflommer

Fylkesmannen ber om at det avsettes et årlig vannvolum på 10 mill. m³ som kan nyttes til lokkevannslipp. Behovet for lokkevann er størst om høsten – i forkant av gytingen. Søker mener vann til lokkeflommer må inngå som en del av den totale vannmengden som brukes til minstevannføringsregime. Lokkevannslipp er også anbefalt i fagrapporten for å sikre gytevandring forbi tunnelutløpet. NVE viser til at slipp av lokkeflommer ofte har vist seg å ha begrenset betydning for fiskepassering. Fordi verdien av fisk i vassdraget er så stort, finner NVE likevel å anbefale at det avsettes vann til lokkeflommer slik at dette kan prøves ut, og at dette konkretiseres i manøvreringsreglementet. Hjemmel til å pålegge lokkevannslipp fastsettes i reglementet på slik måte at lokkevannslipp kan pålegges av Miljødirektoratet hvis behov innenfor rammen av det årlige vannvolum. NVE har beregnet at et lokkevannslipp på 10 mill. m³ vil gi et produksjonstap på 1.23 GWh/år. Departementet vil presisere at dersom undersøkelser viser at lokkevannslippet ikke har ønsket effekt, skal det ikke pålegges slipp av vann.

Dersom det blir slipp av lokkeflommer bør disse samkjøres med elvesportaktørene slik at de varsles om vannslippet i forkant. Når det gjelder konsekvenser for erosjon med slike hyppige pendlinger, mener NVE det i liten grad vil være fare for større utrasninger på elvestrekningen, men at dette må overvåkes nøye i en periode.

Omløpsventil

For å unngå brå vannføringsendringer nedenfor utløpet ved plutselig driftstans, krever Fylkesmannen i Oppland omløpsventil på 50 % av slukeevnen. I forbindelse med omløpsventiler i små kraftverk, er det i dag vanlig å stille krav om en kapasitet på 50 % av kraftverkets slukeevne. Departementet bemerker imidlertid at kravet ikke er direkte overførbart til større kraftverk som utnytter høye vannføringer. Hensikten med omløpsventil er at vanndekt areal i elveleiet ikke skal reduseres i for stor grad, og at vannstandssenkningen skal skje sakte nok dersom vanndekket areal blir betydelig redusert. Det er flere forhold som vil være avgjørende for hvor stor kapasiteten på en slik omløpsventil bør være. På elvestrekninger dominert av en U-formet tverrprofil eller hvor elveleiet domineres av stor stein eller blokker, kan for eksempel kapasiteten på omløpsventilen reduseres.

Nedre Otta kraftverk er planlagt med to aggregater, samtidig som nettstabiliteten i området beskrives som god. Dette reduserer sannsynligheten for utfall i kraftstasjonen. Av hensyn til den svært store verdien av langtvandrende harr og ørret i Otta/Lågen-systemet, støtter NVE likevel Fylkesmannen i Oppland på at det bør installeres en omløpsventil. NVE kjenner imidlertid ikke til tilfeller med omløpsventiler av så store dimensjoner som det Fylkesmannen i Oppland foreslår. Det kan også være knyttet tekniske vanskeligheter med å få store omløpsventiler til å fungere etter hensikten.

Hvor stor en omløpsventil bør være, må vurderes ut fra vanndekket areal nedstrøms. Det synes å være faglig enighet om at 30 m³/s i stor grad vil dekke elveleiet på berørt strekning i Ottaelva. Minstevannføringen på vinteren foreslås satt til 10 m³/s og dette tilsier at omløpsventilen bør være på *minimum* 20 m³/s. Det tilsvarer 11 % av slukeevnen i kraftverket. Elveløpet nedenfor kraftverksutløpet til Nedre Otta er imidlertid i stor grad U-formet og bunnssubstratet består av mye grove og store steiner. Utløpet vil også komme rett oppstrøms Grindhølen – en stor kulp hvor det vil være lett for fisken å finne skjul.

Departementet ba søker om en nærmere redegjørelse om omløpsventilens størrelse, inkludert kostnad, og hva som vil være behovet for vannføring for å hindre stranding av fisk. Søker engasjerte NINA for råd i denne vurderingen. NINA leverte rapport i april 2015 oversendt departementet fra søker i e-post av 28.4.15. Søker uttaler følgende:

”Omløpsventil nødvendig størrelse, NINA

NVE har i sitt vedtak argumentert for at man har behov for omløpsventil med kapasitet på 20 m³/s. Fylkesmannen på sin side argumenterer for en kapasitet på 90 m³/s. Tiltakshaver har engasjert NINA for å kunne gi et faglig råd på hvor stor kapasitet omløpsventilen bør ha for å opprettholde en tilfredsstillende vannføring dersom kraftverket skulle få et utilsiktet utfall. Av rapporten fremgår det at en omløpsventil med kapasitet på 20 m³/s vil være tilstrekkelig for å forhindre vesentlige skader på ungfisk og bunndyr på elvestrekningen nedenfor tunellutløpet. En slik omløpsventil vil også sikre at gyteområder for harr og ørret er vanndekt. Det påpekes også at flytting av kraftverksutløp til øvre delen av Grindhølen vil ha et positivt bidrag i forhold til utløp i nedre del av Grindhølen. Selve hølen vil fungere som et buffermagasin og sørge for at vannføringen ikke reduseres så fort dersom kraftverket har utilsiktet utfall. NINA har utarbeidet denne rapporten nylig, og har samtidig gjennomført befarings av elvestrekningen mellom kraftverksutløpet og samløpet Otta/Lågen på en vannføring på 29,5 m³/s. Se vedlagt rapport for detaljer. Det anbefales at man samtidig har rapport «Vannlinjeberegninger i nedre del av Otta» fra Hydrateam tilgjengelig. NINA sin rapport viser til en rekke strekninger langs elven samt noen profiler i rapporten. Denne rapporten er en del av KU.

Omløpsventil kostnader, tiltakshavers vurderinger

Tiltakshaver har i tidligere korrespondanse utarbeidet kostnad for omløpsventil med tilhørende arbeider. Dette ble utført i 2012. Det er pr i dag ingen indikasjon som skulle tilsa at de beregninger som ble utført da ikke gjelder lengre. Med å anta en årlig prisvekst på 2,5 % for alle innsatsfaktorer vil forbislippingsventil, med tilhørende byggearbeider, vil koste ca 21,5 millioner kroner om man skulle kjøpt det i dag. Det har vært gjennomført samtaler med leverandører på området for å undersøke hvilke muligheter man har for å bruke standardkomponenter. Bruk av standardkomponenter vil ha stor betydning for kostnadsbildet. Det fremkommer som tydelig at om man øker krav til omløpsventilens kapasitet med 15 - 20% (av NVE sin innstilling på 20 m³/s), vil man fortsatt kunne bruke standardkomponenter. En økning utover dette vil medføre enten spesialbestilling av omløpsventil, eller at man må anskaffe flere omløpsventiler. Økning utover 15 - 20% vil påvirke kostnadsbildet vesentlig.”

Departementet viser til NVEs grundige vurdering i innstillingen om størrelsen på omløpsventilen. Departementet merker seg at NINAs gjennomgang og råd om dette spørsmål samsvarer fullt ut med NVEs tilråding. Departementet har derfor kommet til at det skal tilrås installert en omløpsventil på minimum 20 m³/s. Fylkesmannen har, etter å ha blitt gjort kjent med NINAs rapport, da også frafalt innsigelsen om størrelsen på ventilen.

Fylkesmannen uttrykte på innsigelsesmøtet med departementet bekymring for at det ved utfall på vinterstid kan bli mye vann som kommer på én gang, og som gir skuring nedover med påfølgende skader på vassdragsmiljøet. Fylkesmannen erkjente imidlertid at dette ikke vil kunne hindres ved vilkår eller pålegg.

Det er viktig at omløpsventilen utformes på rett måte for å unngå tekniske problemer. I likhet med NVE forutsetter derfor departementet at det skal legges stor vekt på utforming og funksjonalitet av omløpsventilen i detaljplanleggingen og at den skal testes ut og dokumenteres med hensyn til funksjonalitet før kraftverket settes i ordinær drift.

Prøvereglement

Fylkesmannen ønsker et prøvereglement på 6 år hensett til usikkerhet om hvor stor vannføring som er nødvendig for å begrense de negative virkningene av utbyggingen. Også søker forutsetter en prøveperiode for ved både oppfølgende og nye undersøkelser å få belyst de naturlige årlige variasjonene i vannføringen og for å kunne sette riktig målsetting for effekter av de avbøtende tiltak i etterkant. NVE anbefaler imidlertid ikke prøvereglement, men anbefaler heller et vilkår om at ansvarlig naturforvaltningsmyndighet kan be om ny vurdering etter 6 år dersom det skulle vise seg at vannslippet ikke fungerer etter hensikten.

I de tilfeller departementet har fastsatt prøvereglement, har det vært relativt stor usikkerhet om vannslippets effekt for spesielle arter eller naturtyper. For Nedre Otta synes det ikke å være tilfelle. Departementet finner det derfor ikke nødvendig med

eget vilkår om ny evaluering etter 6 år, men mener at det alminnelige vilkåret i reglementets post 4, jf. vannressurslovvilkaårenes post 11 om nødvendig kan tas i bruk av konsesjonsmyndighetene for å ivareta allmenne interesser det være seg av hensyn til naturmiljø, elvesport eller samfunnshensyn ellers. Det forutsettes at det igangsettes nødvendige oppfølgende undersøkelser av det fastsatte reguleringsregimet. Etterundersøkelser vil kunne bidra til å dokumentere effekten av minstevannføringen.

3.9.4 Merknader til foreslåtte vilkår etter energiloven

Konsesjonen gjelder i 30 år fra konsesjonen gis, jf. vilkaårenes post 1.

Anlegget skal være ferdigstilt, bygget i henhold til denne konsesjonen og idriftsatt innen 5 år fra endelig konsesjon er gitt, jf. vilkaårenes post 3.

Anlegget skal bygges, drives, vedlikeholdes og nedlegges etter en miljø-, transport- og anleggsplan som utarbeides av konsesjonæren og godkjennes av NVE før anleggsstart, jf. vilkaårenes post 9. Planen drøftes med Sel og Vågå kommuner, grunneiere og øvrige rettighetshavere.

Det settes vilkår om at linene til både 66- kV-ledningen fra kraftverket til Tolstadåsen og 132 kV-ledningen frem til Vågåruste skal mattes. Linene bygges med mørke traverser, jf. vilkaårenes post 10.

Redusert skogrydding gjennomføres så langt driftssikkerheten av anlegget tillater. Gjensetting av vegetasjon vektlegges nær prioriterte naturtyper og i kryssingspunkter med vei og turstier, jf. vilkaårenes post 11 (Trasérydding). Gjennomføringen omtales i planen etter post 9.

Det skal lages en plan for hvordan forsyningssikkerheten skal ivaretas for rivingen av eksisterende 66 kV-ledning mellom Vågåmo og Tolstadåsen og ved bruk av effekt- og skillebrytere på avgangen fra T-avgreiningen mot Roste-Vågåmo og i kraftverket. Planene inngår i miljø-, transport- og anleggsplanen, jf. vilkaårenes post 12.

Både Sel og Vågå kommuner har stilt vilkår om at det må etableres et næringsfond til vertskommunene fordi de avtalebaserte ytelsene ikke veier opp for de negative konsekvensene en utbygging vil innebære. I likhet med NVE finner ikke departementet grunnlag for noen slik kompensasjonsordning grunnet nettutbyggingen.

Departementet slutter seg for øvrig til NVEs vilkår og merknader til anleggskonsesjonen.

1.10 Departementets vurdering av ekspropriasjon og forhåndstiltredelse

A/S Eidefoss og Opplandskraft DA har søkt om tillatelse etter oreigningsloven til ekspropriasjon av nødvendige rettigheter dersom det ikke lykkes dem å inngå minnelige avtaler. Søknaden gjelder også tillatelse til å ta i bruk areal og rettigheter før skjønn er avholdt.

3.10.1 Ekspropriasjon av fallrettigheter

For vannkraftverk med en produksjon over 40 GWh/år, jf. vannressursloven § 19, gjelder ekspropriasjonshjemmelen i vassdragsreguleringsloven § 16. Det er derfor ikke nødvendig med egen tillatelse etter oreigningslova for ekspropriasjon av rettigheter i forbindelse med utbyggingen av kraftverket. Hjemmelen omfatter ikke ekspropriasjon av fallrettigheter. Det søkes derfor om ekspropriasjon etter oreigningsloven til fall dersom minnelige avtaler ikke oppnås.

Ny produksjon og nye kraftledninger vil være med på å opprettholde en sikker og stabil forsyning av elektrisk energi, samt å sørge for at forsyningssikkerheten er akseptabel. Hele samfunnet er avhengig av en god leveringssikkerhet og elektrisk energi for å kunne opprettholde viktige funksjoner. Dette ligger til grunn for departementets vurdering av de ekspropriasjonsrettslige spørsmålene.

Det må foretas en interesseavveining etter oreigningsloven § 2 annet ledd: "vedtak eller samtykke kan ikkje gjerast eller gjevast uten at det må reknast med at inngrepet tvillaust er meir til gagn enn skade". Dette innebærer at samtlige skader og ulemper de omsøkte anlegg medfører, skal avveies mot den nytten som oppnås med ekspropriasjonen.

Før det gis samtykke til ekspropriasjon, skal det også være forsøkt oppnådd minnelige avtaler med den eller dem det skal eksproprieres rettigheter fra, jf. oreigningslova § 12. Søker har opplyst at fallervervsavtale er undertegnet av alle falleierne, med unntak av én falleier. Søker har forsøkt dialog med denne fallrettshaveren, men uten å ha lyktes å få til en minnelig løsning.

3.10.2 Ekspropriasjon for de elektriske anlegg

A/S Eidefoss og Opplandskraft DA har i medhold av oreigningslova § 2 nr. 19 søkt om tillatelse til å foreta ekspropriasjon av nødvendig grunn og rettigheter for å bygge og drive de omsøkte elektriske anleggene, herunder rettigheter for lagring, adkomst og transport.

NVE har funnet at de samfunnsmessige fordeler ved de anlegg det er gitt konsesjon for, utvilsomt må antas å være overveiende i forhold til de skader og ulemper som påføres andre. NVE anser derfor vilkåret i oreigningslova § 2 annet ledd oppfylt og mener det bør gis samtykke til ekspropriasjon.

Bakgrunnen for søknaden om konsesjon og ekspropriasjon for nye kraftledninger er A/S Eidefoss og Opplandskraft DA søknad om bygging av Nedre Otta kraftverk og dette kraftverkets behov for nettilknytning. Det vises til de vurderinger som er gjort ovenfor og departementets tilråding om utbygging av kraftverket.

Den omsøkte kV-kraftledningen skal bygges som luftledning på en om lag 12 kilometer lang strekning fra Nedre Otta kraftverk til Vågåruste, hvor den kobles på ledningen Rosten-Vågåmo med en T-avgreining i henhold til trasealternativ Q2-R-S-T-G1-W. Mellom kraftverket og Tolstadåsen bygges en om lag 3,5 km lang 66 kV-luftledning parallelt med 132-kV-ledningen.

Hensynet til samfunnets interesse i utbygging av fornybar energi og forsyningssikkerhet avveies mot hensynet til de grunneiere som blir berørt og til andre allmenne interesser knyttet til miljø i vid forstand. Selv om enkeltpersoner i varierende grad blir direkte berørt av de anlegg det søkes om ekspropriasjon av grunn og rettigheter til, veier de samfunnsmessige fordelene ved tiltaket etter departementets syn tyngre enn hensynet til den enkelte grunneier eller rettighetshaver som berøres.

3.10.3 Konklusjon

Departementet finner at fordelene er større enn ulempene for allmenne og private interesser, og mener på dette grunnlag at tiltaket vil være til mer gagn enn til skade for samfunnet. Departementet finner at vilkåret i oreigningslova § 2 annet ledd er oppfylt, og tilrår at det gis samtykke til Nedre Otta DA til ekspropriasjon for nødvendige fallrettigheter etter oreigningslova § 2 nr. 51 og til Eidefoss A/S til ekspropriasjon av nødvendig grunn og rettigheter for å bygge og drive de omsøkte elektriske anleggene i medhold av oreigningslova § 2 nr. 19.

Det gjøres oppmerksom på at et eventuelt skjønn må begjæres innen ett år fra konsesjonstidspunktet, ellers faller ekspropriasjonstillatelsen bort, jf. oreigningslova § 16 og vassdragsreguleringsloven § 16 nr. 6.

3.10.4 Spørsmål om forhåndstiltredelse

Det er også søkt om forhåndstiltredelse etter oreigningslova § 25 både når det gjelder fallrettigheter og de elektriske anleggene. Forhåndstiltredelse innebærer at tiltakshaver kan sette i gang anleggsarbeidet før skjønn er avholdt/erstatning fastsatt. Departementet ser ikke grunnlag for å gi samtykke til forhåndstiltredelse før skjønn er begjært. Søknaden om forhåndstiltredelse stilles derfor i bero inntil eventuelt skjønn er begjært.

1.11 Forholdet til annet lovverk

Forholdet til plan- og bygningsloven må avklares med kommunene før tiltaket kan iverksettes slik at tiltaket ikke er i strid med kommuneplanens arealdel eller gjeldende reguleringsplaner.

Ut fra de opplysninger som er gitt i saken, er det lite sannsynlig at driftsfasen vil kunne medføre betydelige forurensninger som ikke vil kunne avbøtes med tiltak. Departementet finner det derfor ikke nødvendig med en egen tillatelse etter forurensningsloven i driftsfasen. Anleggsarbeidene krever egen tillatelse etter forurensningsloven, og fylkesmannen må kontaktes vedrørende utslippstillatelse for anleggsperioden. Det vises til post 8 i vilkår for tillatelse etter vannressursloven.

Olje- og energidepartementet

Tilråd:

Nedre Otta DA under stiftelse og A/S Eidefoss gis tillatelser for bygging av Nedre Otta kraftverk og for kraftledninger fra Nedre Otta kraftverk til Tolstadåsen og Vågåruste med tilhørende anlegg i samsvar med vedlagte forslag.

Vedlegg 1

1. I medhold av vannressursloven § 8 gis A/S Nedre Otta DA under stiftelse tillatelse til å bygge Nedre Otta kraftverk, jf. vedlegg 2.
2. I medhold av industrikonsesjonsloven § 2 gis Nedre Otta DA under stiftelse tillatelse til erverv av fallrettigheter for bygging av Nedre Otta kraftverk i Sel og Vågå kommuner, jf. vedlegg 3.
3. Det fastsettes manøvreringsreglement for utbygging av Nedre Otta kraftverk, jf. vedlegg 4.
4. I medhold av energiloven § 3-1 gis A/S Eidefoss tillatelse til å bygge, eie og drive en 66 kV kraftledning fra Nedre Otta kraftverk til Tolstadåsen og en 132 kV ledning fra Nedre Otta kraftverk til Vågåruste med tilhørende anlegg i Sel og Vågå kommuner, jf. vedlegg 5.
5. I medhold av oreigningslova § 2 nr. 19 gis A/S Eidefoss samtykke til å ekspropriere nødvendig grunn og rettigheter for bygging og drift av de omsøkte elektriske anlegg.
6. I medhold av oreigningslova § 2 nr. 51 gis Nedre Otta DA under stiftelse samtykke til å ekspropriere nødvendige fallrettigheter for utbyggingen av Nedre Otta kraftverk.
7. Planendringer kan foretas av departementet eller den departementet bemyndiger.

Vedlegg 2

Vilkår for tillatelse etter vannressursloven § 8 til Nedre Otta DA under stiftelse til å bygge Nedre Otta kraftverk i Sel og Vågå kommuner, Oppland fylke

1

(Konsesjonstid og revisjon)

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjon innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. vassdragsreguleringsloven § 10 nr 3 første ledd.

2

(Byggefrister m.v.)

Arbeidet må påbegynnes innen 5 år fra konsesjonens dato og fullføres innen ytterligere 5 år jf. vannressursloven § 19 tredje ledd og vassdragsreguleringsloven § 12 nr 1. Fristene kan forlenges av Olje- og energidepartementet. I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av særlige forhold (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

3

(Erstatning til etterlatte)

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

4

(Konsesjonærs ansvar ved anlegg/drift m.v.)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, kulturminner m.v., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal rette myndigheter underrettes i god tid på forhånd.

5

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for reguleringsanleggene. Arbeidet kan ikke settes igang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultat blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trengs for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

NVE kan gi pålegg om nærmere gjennomføring av plikter i henhold til denne posten.

6

(Naturforvaltning)

I

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet

- å sørge for at forholdene i berørte vassdrag er slik at de stedege fiskestammene i størst mulig grad opprettholder naturlig reproduksjon og produksjon og at de naturlige livsbetingelsene for fisk og øvrige naturlig forekommende plante- og dyrepopulasjoner forringes minst mulig,
- å kompensere for skader på den naturlige rekruttering av fiskestammene ved tiltak,
- å sørge for at fiskens vandringsmuligheter i vassdraget opprettholdes og at overføringer utformes slik at tap av fisk reduseres,
- å sørge for at fiskemulighetene i størst mulig grad opprettholdes.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet å sørge for at forholdene for plante- og dyrelivet i området som direkte eller indirekte berøres av reguleringen forringes minst mulig og om nødvendig utføre kompenserende tiltak.

III

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet å sørge for at friluftslivets bruks- og opplevelsesverdier i området

som berøres direkte eller indirekte av anleggsarbeid og regulering tas vare på i størst mulig grad. Om nødvendig må det utføres kompenserende tiltak og tilretteleggingstiltak.

IV

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet å bekoste naturvitenskapelige undersøkelser samt friluftslivsundersøkelser i de områdene som berøres av reguleringen. Dette kan være arkiveringsundersøkelser. Konsesjonæren kan også tilpliktes å delta i fellesfinansiering av større undersøkelser som omfatter områdene som direkte eller indirekte berøres av reguleringen.

V

Konsesjonæren kan bli pålagt å dekke utgiftene til ekstra oppsyn, herunder jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden.

VI

Alle utgifter forbundet med kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenstående vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.

7

(Automatisk fredete kulturminner)

Konsesjonæren plikter i god tid før anleggsstart å undersøke om tiltaket berører automatisk fredete kulturminner etter lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 9. Viser det seg at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner, plikter konsesjonæren å søke om dispensasjon fra den automatiske fredningen etter kulturminneloven § 8 første ledd, jf. §§ 3 og 4.

Viser det seg i anleggs- eller driftsfasen at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner som hittil ikke har vært kjent, skal melding om dette sendes kulturminneforvaltningen (fylkeskommunen og eventuelt Sametinget) med det samme og arbeidet stanses i den utstrekning tiltaket kan berøre kulturminnet, jf. lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 8 andre ledd, jf. §§ 3 og 4.

8

(Forurensning m.v.)

Konsesjonæren plikter etter Fylkesmannens nærmere bestemmelse:

- å utføre eller bekoste tiltak som i forbindelse med utbyggingen er påkrevet av hensyn til forurensningsforholdene i vassdraget.

9

(Ferdsl m.v.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Veger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre NVE treffer annen bestemmelse.

Konsesjonæren plikter i nødvendig utstrekning å legge om turiststier og klopper som er i jevnlig bruk og som vil bli neddemmet eller på annen måte ødelagt/utlignjengelige.

10

(Terskler m.v.)

I de deler av vassdragene hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vannføring eller vannstand, kan NVE pålegge konsesjonæren å bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak, elvekorreksjoner, opprenskinger m.v. for å redusere skadevirkninger.

Dersom inngrepene forårsaker erosjonsskader, fare for ras eller oversvømmelse, eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan NVE pålegge konsesjonæren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig.

Terskelpålegget vil bygge på en samlet plan som ivaretar både private og allmenne interesser i vassdraget. Utarbeidelse av pålegget samt tilsyn med utførelse og senere vedlikehold er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av konsesjonæren.

11

(Manøvreringsreglement m.v.)

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et manøvreringsreglement som Kongen på forhånd fastsetter.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før reglementet er fastsatt.

12

(Hydrologiske observasjoner)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av NVE utføre de hydrologiske observasjoner som er nødvendige for å ivareta det offentliges interesser og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

Kopier av alle kart som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Kartverket med opplysning om hvordan målingene er utført.

(Registrering av minstevannføring, krav om skilting og merking)

Det skal etableres en måleanordning for registrering og dokumentasjon av minstevannføring, løsningen skal godkjennes av NVE. Data skal fremlegges NVE på forespørsel og oppbevares på en sikker måte i hele anleggets levetid.

Ved alle reguleringsmagasin og steder med pålegg om minstevannføring skal det settes opp skilt med opplysninger om manøvreringsbestemmelser og hvordan dette kan kontrolleres. NVE skal godkjenne skiltene utforming og plassering.

De partier av isen på vann og inntaksmagasiner som mister bæreevnen på grunn av utbyggingen må markeres på kart på opplysningsskilt og merkes eller sikres.

For alle vassdragsanlegg skal det etableres og opprettholdes hensiktsmessige sikringstiltak av hensyn til allmennhetens normale bruk og ferdsel på og ved anleggene.

(Etterundersøkelser)

Konsesjonæren kan pålegges å utføre og bekoste etterundersøkelser av regulerings virkninger for berørte interesser. Undersøkelsesrapportene med tilhørende materiale skal stilles til rådighet for det offentlige. NVE kan treffe nærmere bestemmelser om hvilke undersøkelser som skal foretas og hvem som skal utføre dem.

(Militære foranstaltninger)

Ved reguleringsanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle uten at konsesjonæren har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Konsesjonæren må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

(Luftovermetning)

Konsesjonæren plikter i samråd med NVE å utforme anlegget slik at mulighetene for luftovermetning i magasiner, åpne vannveger og i avløp til elv, vann eller sjø blir minst mulig. Skulle det likevel vise seg ved anleggets senere drift at luftovermetning forekommer i skadelig omfang, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av NVE bli pålagt å bekoste tiltak for å forhindre eller redusere problemene, herunder forsøk med hel eller delvis avstengning av anlegget for å lokalisere årsaken.

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av NVE til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår. Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av

konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av NVE.

For å sikre at vedtak i medhold av vannressursloven blir gjennomført, kan den ansvarlige pålegges tvangsmulkt til staten, jf. vannressursloven § 60. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Når et rettstridig forhold er konstatert kan det gis pålegg om retting og om nødvendig pålegges stans i pågående virksomhet, jf. vannressursloven § 59.

Overskrides konsesjon eller konsesjonsvilkårene eller pålegg fastsatt med hjemmel i vannressursloven kan det ilegges overtredelsesgebyr, eller straff med bøter eller fengsel inntil tre måneder, jf. vannressursloven §§ 60a og 63 første ledd bokstav c.

Vedlegg 3

Vilkår for tillatelse for Nedre Otta DA under stiftelse til å erverve fallrettigheter i Nedre Otta

1

(Konsesjonstid og revisjon)

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjon innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. industri-konsesjonsloven § 5a første ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2

(Konsesjonsavgifter)

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten på kr 8 pr. nat.hk. og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer på kr 24 pr. nat.hk, beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde som det konsederte vannfall etter den foretatte utbygging kan frembringe med den påregnelige vannføring år om annet.

Fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny vurdering etter tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer.

Plikten til å betale avgiftene inntreffer etter hvert som den innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiften er tvangsgrunnlag for utlegg, jf. tvangsfullbyrdses-loven kap. 7.

Etter forfall svares rente som fastsatt i medhold av lov av 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m. § 3 første ledd.

Konsesjonsavgiftsmidler avsettes særskilt for hver kommune til et fond, som etter nærmere bestemmelse av kommunestyret fortrinnsvis anvendes til fremme av næringslivet i kommunen. Vedtekter for fondet skal godkjennes av Fylkesmannen.

3

(Kontroll med betaling av avgift m.v.)

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 (Konsesjonsavgifter) og kontroll med vannforbruket samt avgivelse av kraft, jf. post 11 (Konsesjonskraft), skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av Olje- og energidepartementet.

4

(Byggefrister m.v.)

Arbeidet må påbegynnes innen 5 år fra konsesjonens datum og fullføres innen ytterligere 5 år. Fristene kan forlenges av Kongen. I fristene

medregnes ikke den tid som på grunn av særlige forhold (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

5

(Erstatning til etterlatte)

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

6

(Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift m.v.)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, kulturminner m.v., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal naturvern-myndighetene underrettes.

7

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for vassdragets utbygging. Arbeidet kan ikke settes igang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultatet blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom

det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

NVE kan gi pålegg om nærmere gjennomføring av plikter i henhold til denne posten.

8

(Automatisk fredete kulturminner)

Konsesjonæren plikter i god tid før anleggsstart å undersøke om tiltaket berører automatisk fredede kulturminner etter lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 9. Viser det seg at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredede kulturminner, plikter konsesjonæren å søke om dispensasjon fra den automatiske fredningen etter kulturminneloven § 8 første ledd, jf. §§ 3 og 4.

Viser det seg i anleggs- eller driftsfasen at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner som hittil ikke har vært kjent, skal melding om dette sendes kulturminneforvaltningen (fylkeskommunen og eventuelt Sametinget) med det samme og arbeidet stanses i den utstrekning tiltaket kan berøre kulturminnet, jf. lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 8 andre ledd, jf. §§ 3 og 4.

9

(Ferdsl m.v.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning.

Veger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre NVE treffer annen bestemmelse.

10

(Hydrologiske observasjoner, kart m.v.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som er nødvendige for å ivareta det offentliges interesser og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Kartverket med opplysning om hvordan målingene er utført

11

(Registrering av minstevannføring, krav om skilting og merking)

Det skal etableres en måleanordning for registrering og dokumentasjon av minstevannføring, løsningen skal godkjennes av

NVE. Data skal fremlegges NVE på forespørsel og oppbevares på en sikker måte i hele anleggets levetid.

Ved alle reguleringsmagasin og steder med pålegg om minstevannføring skal det settes opp skilt med opplysninger om manøvreringsbestemmelser og hvordan dette kan kontrolleres. NVE skal godkjenne skiltene utforming og plassering.

De partier av isen på vann og inntaksmagasiner som mister bæreevnen på grunn av utbyggingen må markeres på kart på opplysningsskilt og merkes eller sikres.

For alle vassdragsanlegg skal det etableres og opprettholdes hensiktsmessige sikringstiltak av hensyn til allmennhetens normale bruk og ferdsl på og ved anleggene.

12

(Konsesjonskraft)

Konsesjonæren skal avstå til kommuner og fylkeskommuner som kraftanlegget ligger i, inntil 10 % av den gjennomsnittlige kraftmengden som vannfallet etter foretatt utbygging kan yte med påregnelig vannføring år om annet. Avståelse og fordeling avgjøres av NVE med grunnlag i kommunenes behov til den alminnelige elektrisitetsforsyning.

Konsesjonæren kan i tillegg pålegges å avstå til staten inntil 5 % av kraften, beregnet som i første ledd.

NVE bestemmer hvordan kraften skal avstås og beregner effekt og energi.

Kraften tas ut i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger eller fra konsesjonærens ledninger med leveringssikkerhet som fastkraft og brukstid ned til 5000 timer årlig. Konsesjonæren kan ikke sette seg imot at kraften tas ut fra andres ledninger og plikter i så fall å stille kraften til rådighet. Kostnadene ved omforming og overføring av kraften ved uttak andre steder enn i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, betales av den som tar ut kraften.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og brukstidens fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av Olje- og energidepartementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel.

Prisen på kraften, referert kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, fastsettes hvert år av Olje- og energidepartementet basert på gjennomsnittlig selvkost for et representativt antall vannkraftverk i hele landet.

Unnlater konsesjonæren å levere kraft som er betinget i denne post uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å betale til statskassen en mulkt som for hver kWh som urettelig ikke er levert, svarer til den pris pr. kWh som hvert år fastsettes av Olje- og

energidepartementet, med et påslag av 100 %. Det offentlige skal være berettiget til etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å overta driften av kraftverket for eierens regning og risiko, dersom dette blir nødvendig for å levere den betingede kraften.

Vedtak om avståelse og fordeling av kraft kan tas opp til ny prøvelse etter 20 år fra vedtakets dato.

13

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av Olje- og energidepartementet.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene 2 (Konsesjonskraft og næringsfond), 4 (Byggefrister m.v.), 12 (Konsesjonskraft) og 13 (Kontroll med overholdelsen av vilkårene) kan medføre at konsesjonen trekkes tilbake i samsvar med bestemmelsene i industrikonsesjonsloven § 26.

For overtredelse av de i loven eller i medhold av loven fastsatte bestemmelser, eller vilkår satt for konsesjon eller vedtak i medhold av loven, kan NVE treffe vedtak om tvangsmulkt. Tvangsmulkten kan fastsettes som en løpende mulkt eller som et engangsbeløp. Tvangsmulkten tilfaller statskassen og er tvangsgrunnlag for utlegg.

14

(Tinglysing)

Konsesjonen skal tinglyses i de rettskretser hvor anleggene ligger, jf. industrikonsesjonsloven § 2.

Vedlegg 4

Manøvreringsreglement

for Nedre Otta kraftverk i Sel og Vågå kommuner, Oppland fylke

1.

Reguleringer

Eksisterende inntaksdam til Eidefossen kraftverk benyttes og vannstanden i inntaksmagasinet søkes holdt på HRV kote 350,5 (NN54) jf. klg.res. av 29.08.2003.

2.

Vannslipping

Det skal slippes minstevannføring forbi inntaksdammen hele året etter følgende regime:

21.09 – 21.04: 10 m³/s

22.04: 12 m³/s

24.04: 14 m³/s

26.04: 16 m³/s

28.04: 18 m³/s

30.04: 20 m³/s

03.05: 22 m³/s

06.05: 24 m³/s

09.05: 26 m³/s

12.05: 28 m³/s

15.05: 30 m³/s

16.05 – 10.09: 30 m³/s

11.09 – 20.09: gradvis nedtrapping fra 30 m³/s til 10 m³/s, med 2 m³/s per døgn.

Dersom tilsiget er mindre enn kravet til minstevannføring skal hele tilsiget slippes forbi. Kraftverket skal i slike tilfeller ikke være i drift.

Til elvesportaktiviteter skal det slippe vann forbi inntaksdammen som sikrer en vannføring i Ottaelva på minimum 150 m³/s målt ved Eidefossen i følgende perioder:

- Sammenhengende fra kl.11 dag 1 til kl.16 dag 3 siste uken i juni
- Sammenhengende fra kl. 11 dag 1 til kl.16 dag 3 alle ukene i juli.
- Sammenhengende fra kl.11 dag 1 til kl.16

dag 3 den første uken i august.

Vannslippet skal gjennomføres med myke overganger der opp-/nedtrapping skal foregå i intervall på 20 m³/s pr. time, tilsvarende en vannstandsending på 10-15 cm/time.

Alle vannføringsendringer skal skje gradvis, og typisk start-/stoppkjøring skal ikke forekomme.

Det skal installeres en omløpsventil i kraftverket med kapasitet på minimum 20 m³/s.

Det skal avsettes et årlig vannvolum på 10 mill m³ som kan nyttes til lokkevannslipp etter pålegg fra Miljødirektoratet hvis behov.

3.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at damanlegget til enhver tid er i god stand. Dersom det forlanges, skal også nedbørmengder, temperaturer, snødybde m.v. observeres og noteres.)

4.

Viser det seg at manøvrering og vannslipping etter dette reglementet medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

Forandringer i reglementet kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

Mulig tvist om forståelsen av dette reglementet avgjøres av Olje- og energidepartementet.

Vedlegg 5

Anleggskonsesjon

Meddelt:

AS Eidefoss

Organisasjonsnummer: 911 305 631

Dato: 11.12.2015

Varighet: 30 år fra konsesjonsdato

Ref: NVE 201403336

Kommuner: Sel og Vågå

Fylke: Oppland

I medhold av lov av 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. (energiloven) § 3-1, jf. forskrift av 7.desember 1990 nr. 959 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. (energilovforskriften) § 3-1 gis AS Eidefoss under henvisning til søknad av 27.2.2012, NVEs bakgrunnsnotat av 24.6.14 og kgl.res. 11.12.2015 anleggskonsesjon.

Anleggskonsesjonen gir rett til å bygge og drive følgende elektriske anlegg:

- En ca. 12 km lang 132 kV ledning fra Nedre Otta kraftverk til T-avgreining på 132 kV ledningen Rosten-Vågåmo ved Vågåruste. Ledningen skal bygges etter traséalternativ Q2-R-S-T-G1-W.
- En ca. 3,5 km lang 66 kV ledning mellom Nedre Otta kraftverk og Tolstadåsen

Anleggskonsesjonen gir også rett til å bygge og drive følgende elektriske anlegg i Nedre Otta kraftverk:

- En transformator med ytelse 60 MVA og omsetning 66/132 kV
- To generatorer med ytelse 70 MVA og 20 MVA med spenning 10,5 kV
- To transformatorer med ytelse 73 MVA og 23 MVA med omsetning 132/10,5 kV

Anleggene skal bygges i kraftstasjonen inne i fjellet.

Det gis også tillatelse til å fortsatt drive følgende elektriske anlegg:

- En ca. 10 km lang 66 kV kraftledning mellom Tolstadåsen og Otta transformatorstasjon med tverrsnitt 3x FeAl 150.

Anlegget skal bygges i traseen Q2-R-S-T-G1-W som fremgår på kartet merket «Nettilknytning Nedre Otta vannkraftverk» vedlagt denne konsesjonen.

Underpunkt nr. 6 under punkt nr. 3 i anleggskonsesjon meddelt A/S Eidefoss 29.10.1990, [NVE-ref. Jnr. 3013/89 EKA], bortfaller når 66 kV ledningen mellom Vågåmo og Tolstadåsen er fjernet i henhold til konsesjonsvilkår om rivning under.

Vilkår

De til enhver tid gjeldende vilkår fastsatt i eller i medhold av energiloven gjelder for konsesjonæren. I tillegg fastsettes med hjemmel i energiloven § 3-5 annet ledd følgende spesielle vilkår:

1. Varighet

Konsesjonen gjelder inntil 30 år fra konsesjon er gitt.

2. Fornyelse

Konsesjonæren skal søke om fornyelse av konsesjonen senest seks måneder før konsesjonen utløper. Dersom konsesjonæren ikke ønsker fornyet konsesjon, skal det innen samme frist gis melding om dette.

3. Bygging

Anlegget skal være ferdigstilt, bygget i henhold til denne konsesjonen og idriftsatt innen 5 år fra endelig konsesjon.

Konsesjonæren kan søke om forlengelse av fristen for ferdigstillelse, bygging og idriftsettelse. Slik søknad skal sendes senest seks måneder før utløpet av fristen.

Konsesjonen bortfaller dersom fristen for ferdigstillelse, bygging og idriftsettelse ikke overholdes.

4. Drift

Konsesjonæren skal stå for driften av anleggene og plikter å gjøre seg kjent med de til enhver tid gjeldende regler for driften.

Bytte av driftsansvarlig selskap krever overføring av konsesjon. Eventuelt framtidig skille mellom eierskap og drift av anleggene konsesjonen omfatter, krever også godkjenning fra NVE. Godkjenning kan gis etter søknad.

5. Nedleggelse

Dersom konsesjonær ønsker å legge ned anlegget mens konsesjonen løper, skal det søkes NVE om dette. Nedleggelse kan ikke skje før vedtak om riving er fattet.

6. Endring av konsesjon

NVE kan fastsette nye vilkår for anlegget dersom det foreligger sterke samfunnsmessige interesser.

7. Tilbakekall av konsesjon

Konsesjonen kan trekkes tilbake dersom konsesjonæren tas under konkursbehandling, innleder gjeldsforhandling, eller på annen måte blir ute av stand til å oppfylle sine plikter etter konsesjonen.

8. Overtredelse av konsesjonen eller konsesjonsvilkår

Ved overtredelse av konsesjonen eller vilkår i denne konsesjonen kan NVE bruke de til enhver tid gjeldende reaksjonsmidler etter energilovgivningen eller bestemmelser gitt i medhold av denne lovgivningen.

NVE kan også i slike tilfeller på ethvert tidspunkt pålegge stans i bygging.

9. Miljø-, transport- og anleggsplan

Anlegget skal bygges, drives, vedlikeholdes og nedlegges i henhold til en miljø-, transport- og anleggsplan, som utarbeides av konsesjonæren og godkjennes av NVE før anleggsstart. Planen skal utarbeides i samsvar med NVEs veileder om utarbeidelse av miljø-, transport- og anleggsplan for anlegg med konsesjon etter energiloven. A/S Eidefoss og Opplandskraft DA skal utarbeide planen i kontakt med berørt kommune, grunneiere og andre rettighetshavere. Planen skal gjøres kjent for entreprenører. Konsesjonæren har ansvaret for at planen følges.

Planen skal spesielt omtale:

- Gjennomføring av anleggsarbeidet nær naturtypene i Tolstadskridu og Skriduskaret.
- Masteplassing og sikring av kulturminner i anleggsfasen ved Tjorsætrene.

Anlegget skal til enhver tid holdes i tilfredsstillende driftsmessig stand i henhold til miljø-, transport- og anleggsplanen og eventuelt andre vilkår/planer.

Konsesjonæren skal foreta en forsvarlig opprydding og istandsetting av anleggsområdene, som skal være ferdig senest to år etter at anlegget eller deler av anlegget er satt i drift.

Tilsyn med bygging, drift, vedlikehold og nedleggelse av anlegget er tillagt NVE. Utgifter forbundet med NVEs godkjenning av planen, og utgifter til tilsyn med overholdelse av planen dekkes av konsesjonæren.

Ved behov for planer etter andre vilkår, kan disse inkluderes i miljø-, transport- og anleggsplanen.

10. Kamouflering

Kraftledningen skal bygges med H-master i tre med matte liner, mørke traverser og komposittisulatorer.

11. Trasérydding

For å dempe direkte innsyn til kraftledningstraseen og ivareta hensynet til naturmangfoldet skal skogrydding begrenses så langt det vurderes som hensiktsmessig. Gjensetting av vegetasjon bør prioriteres på de strekningene hvor traseen krysser eller går nær prioriterte naturtyper, og i kryssingspunkter med vei og merkede turstier. Gjennomføring av skogrydding skal omtales i miljø-, transport og anleggsplanen.

12. Forsyningssikkerhet

Ved etablering av Rosten kraftverk, ledningen Rosten-Vågåmo og Nedre Otta kraftverk skal eksisterende ca. 18 km av 66 kV ledningen mellom Vågåmo og Tolstadåsen rives, slik at traseen kan benyttes til den nye 132 kV ledningen.

Det skal lagets en plan for rivingen av ledningen som beskriver hvordan forsyningssikkerheten i området skal ivaretas i anleggsperioden. Planen skal forelegges NVE før arbeidene igangsettes, og den kan inngå i miljø-, transport- og anleggsplanen.

Det skal også lages en plan for hvordan forsyningssikkerheten skal ivaretas ved bruk av effekt- og skillebrytere på avgangen fra T-avgreiningen mot Rosten-Vågåmo og i Nedre Otta kraftverk. Planen skal forelegges NVE før arbeidene igangsettes, og den kan inngå i miljø-, transport- og anleggsplanen.